

P. Y. E.

Düha
Johannese
Ewangelium.

N^o 27

Bufo

Büha

Johannese Ewangelium.



Jurjewis (Cartus).

Trükitud N. Mattiesen'i juures.

1902.

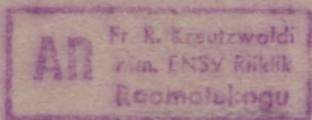
226

adäq

Ar 902

Püha

Дозволено цензурою. Юрьевъ, 27 ноября 1901.



39.444

Jurjewi (Tartu) piibliseltsi lubaga.

Ewangelium

Püha Johannese kirjutatud.

1. Peatükk.

Kristus tõsine Jumal ja tõsine inimene. Kristija Johannese tunnistus temast. Andreas, Peetrus, Willippus ja Natanael tulid Jeesuse juure.

Alguses oli Sõna, ja * Sõna oli Jumala juures, ja Sõna oli Jumal. * 1. Joh. 1, 1.

2. Seesama oli * alguses Jumala juures.

* p. 17, 5. Op. sön. 8, 22.

3. Kõik * asjad on tema läbi tehtud, ja ilma temata ep ole ühtigi tehtud, mis tehtud on.

* Kol. 1, 16.

4. Tema sees oli elu, ja elu oli inimeste walguš,

p. 5, 26. 8, 12.

5. Ja walguš paistis pimeduses, ja pimedus ei wõtnud seda wastu.

p. 3, 19.

6. Üks inimene, Johannes nimi, sai Jumalast läkitatud.

Matt. 3, 1. Mark. 1, 4. Lunk. 3, 2. 3.

7. Seesinane tuli tunnistuseks, et tema walgušest pidi tunnistama, et kõik tema läbi pidid uskuma.

8. Tema ep olnud mitte walguš, waid et tema pidi tunnistama walgušest.)

p. 5, 35.

9. See oli tõsine * walguš, kes walgušt看 köiki inimesi, kui ta maailma sisse tulnud.

* p. 9, 5. p. 12, 46.

10. Tema oli maailmas, ja maailm on tema läbi tehtud, ja maailm ei tunnud teda mitte.

Ebr. 1, 2.

11. Tema tuli oma sisse, ja omased ei wõtnud teda mitte wastu;

12. Aga nii mitu, kui teda wastu wõtsid, neile andis tema meelega * Jumala lapsiks saada, kes tema nime sisse uswad,

2. Peetr. 1, 4.

13. Kes ep ole iwerest, ei liha tahtmisest, ega mehe tahtmisest, waid * Jumalast sündinud.

* p. 3, 5. 6. 1. Joh. 1, 18.

14. Ja Sõna sai lihaks, ja wõttis kui ühes ma-

jaſ meie ſeaſ elada, ja meie nägime tema aau, kui Jſaſt ainuſündinud Poja aau, täiſ armu ja tött.

p. 3, 16.

15. Johanneſ tunniſtaſ * temaſt, hüüdiſ ja ütles: Seefinane oli, kelleſt mina olen ütelnud: Keſ pärast mind tuleb, ſee on enne mind olnud, ſeſt tema oli enne kui mina.

* Matt. 3, 11. Mark. 1, 7.

16. Ja tema täiuſeſt olememeie kōik wōtnud küll armu armu pärast.

Rol. 1, 19. p. 2, 9; 3, 34.

17. Seſt kōſuōpetuſ on Moofeſe läbi antud; arm ja tōde on Jeeſuſe Kriſtuſe läbi ſaanud.

18. * Ütkſi ei ole iial Jumalat näinud; ainuſündinud Poeg, keſ Jſa ſüleſ on, ſee on meie ära ſeletanud. * p. 6, 46. 1. Joh. 4, 12.

19. Ja ſee on Johanneſe tunniſtuſ, kui Juuda rahwaſ lākitajiſid Jeruſalemmaſt preeſtriſid ja Leewitiſid, et nemad temalt pididi küſi-ma: Keſ ja oled?

20. Ja ta tunniſtaſ, ja ei ſalanud mitte ja tunniſtaſ: Mina ep ole mitte Kriſtuſ. Luut. 3, 15. 16.

21. Ja nemad küſiſid temalt: Mis ſiis, oled ſina Celiaſ? Tema ütles: Pole

mitte. Oled ſina prohwet? Ja tema koſtiſ: Ei mitte.

22. Siis ütlesid nemad tema waſtu: Keſ ja ſiis oled? Et meie waſtuſe wōime wiia neile, keſ meid on lākitanud, miſ ja ütled iſeeneſeſt?

23. Tema ütles: * Ma olen hüüdiſ ja heal kõrbeſ: Tehke taſaſeſ Jſſanda tee, nõnda kui prohwet Jſſaja on ütelnud. * Matt. 3, 3. Jſſ. 40, 3.

24. Ja need keſ olidi lākitatud, olidi Bariſeeride ſeaſt.

25. Ja nemad küſiſid temalt ja ütlesid tema waſtu: Mikſ ſina ſiis riſtiſid, kui ja ep ole Kriſtuſ, ega Celiaſ, ega prohwet?

26. Johanneſ koſtiſ neile ja ütles: Mina riſtin weega; aga ſee ſeiſab keſt teie ſeaſ, keda teie mitte ei tunne.

Matt. 3, 11.

27. See on ſeiſama, keſ pärast mind tuleb, keſ enne mind on olnud, kelle kinga paela lahti peaſtma mina wāart ep ole.

28. See ſündiſ Betabaraaſ, teine pool Jordanit, kuſ Johanneſ riſtiſ.

29. Teiſel päewal näeb Johanneſ Jeeſuſe eneſe juure tulewat, ja ütleb: **Waata, ſee on Jumala Tall, keſ maailma patu ära kannab.** Jſſ. 63, 7.

30. Seesinane on, kellest ma olen ütelnud: Pärast mind tuleb üks mees, kes enne mind on olnud, sest ta oli enne kui mina.

31. Ja mina ei tunnud teda mitte; waid et ta pidi Iisraelis awalituts saama, seepärast olen ma tulnud ristima weega. r. 3, 28.

32. Ja Johannes tunnis-
tas ja ütles: Mina * nägin Waimu otse kui tui taewast maha tulewat, ja tema jäi tema peale. * Matt. 3, 16.

33. Ja mina ei tunnud teda mitte; aga kes mind läkitas weega ristima, see ütles mulle: Kelle peale ja näed Waimu maha tulewat, ja tema peale jääwat, seesinane on, kes Püha Waimuga ristib. Ap. 1eg. 1, 5.

34. Ja ma olen näinud ja tunnistanud, et seesinane on Jumala Poeg.

1. Joh. 4, 14. 15.

35. Teisel päewal seisis Johannes taas, ja kats tema jüngritest.

36. Ja kui tema nägi Jeesuse tõndiwat, ütles tema: * **Ennæ, see on Jumala Tall!** * 29. f.

37. Ja need kats jüngrit kuulsid teda rääkivat, ja käisid Jeesuse järel.

38. Aga Jeesus pööras ennast ümber, ja nägi neid

enese järel käiwat, ja ütles neile:

39. Mis teie otsite? Aga nemad ütlesid temale: Rabbi! (see on, kui seda ära seletatakse, õpetaja) kus sina ajet oled?

40. Tema ütles neile: Tulge ja waadake! Nemad tulid ja waatasid, kus ta pidi ajet olema, ja jäid sel päewal tema juure; aga see oli arwata kümnes tund.

41. Teine neist tahest, kes Johannesest kuulsid, ja Jeesuse järel käisid, oli Andreas, Siimona Peetruse wend.

42. Seesinane leiab esiti oma wenna Siimona, ja ütleb temale: Meie oleme Messia leidnud, see on ära seletatud: Kristus.

43. Ja tema wiis teda Jeesuse juure. Aga kui Jeesus teda nägi, ütles tema: Sina oled Siimon, Joona poeg, sind peab hüütama * Keewaks, see on ära seletatud: Peetrus.

* Matt. 16, 18.

44. Teisel päewal tah-
tis Jeesus Galilea maale minna, ja leiab Wilippuse ja ütleb temale: Käi minu järel!

45. Aga Wilippus oli pärit Betsaidast, Andrea ja Peetruse linnast.

46. Wilippus leiab Na-
tanaeli, ja ütleb temale:
Kellest Mooses on kirjuta-
nud käjuraamatusse, ja
prohwetid, teda oleme meie
leidnud, Jeesuse, Joosepi
poja, Naatsaretist.

6. Moos. 18, 18. Jes. 53, 2.

47. Ja Natanael ütles
temale: Kas Naatsaretist
wõib midagi head tulla?
Wilippus ütles temale:
Tule ja waata!

48. Jeesus nägi Nata-
naeli enese juure tulewat
ja ütles temast: Ennäe!
üks tõsine Israeli mees,
kelle sees ei ole * kawalust.

* Paul 32, 2.

49. Natanael ütleb temale:
Kust ja mind tunned? Jee-
sus kostis ja ütles tema
wastu: Ennegu Wilippus
sind kutjus, nägin ma sind,
kui sa wiigipuu all olid.

50. Natanael kostab ja
ütleb tema wastu: Ope-
taja, jina oled Jumala
Poeg, jina oled Israeli
tuningas. p. 6, 69. Matt. 16, 16.

51. Jeesus wastas ja üt-
les temale: Et mina sulle
olen ütelnud: Ma nägin
sind wiigipuu all, siis usud
jina; sa pead juuremaid
asju nägema kui neidji-
nasid. p. 20, 29.

52. Ja ütles temale:
Tõeste, tõeste, mina ütlen

teile: Sest ajast peate teie
taewa nägema lahti olewat
ja * Jumala inglid üles ja
maha astuwat inimese Poja
peale. * 1. Moos. 28, 12.

2. Peatükk.

Pulmad Raana linnas. Templi
puhastamine.

Ja kolmandal päewal said
pulmad Raanas, Kalilea
maal, ja Jeesuse ema oli seal;
2. Aga Jeesus ja tema
jüngrid olid ka pulma kut-
jutud.

3. Ja kui wiina puudus,
ütles Jeesuse ema tema
wastu: Neil ep ole wiina.

4. Jeesus ütles temale:
Maene, mis mul on sinuga
tegemist? Minu tund ep
ole weel tulnud.

5. Tema ema ütles teen-
ritele: Mis tema teile iial
ütleb, seda tehke!

6. Aga sinna olid pandud
kuus kwiist weeriista Juuda
rahwa puhastamise pärast,
ja igaihe sisse läks kaks
ehk kolm mõetu.

7. Jeesus ütles neile:
Täitke weeriistad weega!
Ja nemad täitsid neid ääre
tasa.

8. Ja tema ütles neile:
Wõtke nüüd nende sees,
ja wiige pulmarahwa talli-
tajale. Ja nemad wiisid.

9. Aga kui pulmarahwa tallitaja wett maitšis, mis wiinaks oli saanud, ja ei teadnud mitte, kust see oli; (aga teenrid teadsid, kes wee oli toonud), siis kutsus pulmarahwa tallitaja peigmehe,

10. Ja ütles temale: Sga mees annab esiti head wiina, ja kui nemad ju küll saanud, siis lahjemat; sina oled head wiina siit saadit hoidnud.

11. See oli imetegude hakatus, mis Jeesus tegi Kaanas, Galilea maal, ja näitas oma auu üles; ja tema jüngrid uskusid tema sisse.

12. Pärast läks tema alla Kapernauma, tema ja tema ema ja tema wennad ja tema jüngrid; ja ei jäänud sinna mitte kaua aega.

13. Ja Juuda rahwa paasapüha oli ligi; ja Jeesus läks Jeruusalemma.

(S. 14—16. Waata Matt. 21, 12. 13. Mark. 11, 15—17. Luuk. 19, 45. 46.)

14. Ja leidis pühas kojas istuwat neid, kes härgi ja lambaid ja tuikese müüsid, ja raha wahetajaid.

Matt. 21, 12. Mark. 11, 15.

15. Ja tema tegi paelust piitsa, ja ajas kõik pühast kojast wälja lammaste ja härgadega tüki, ja raha

wahetajate raha pillas tema laiale, ja liikas nende lauad ümber,

16. Ja ütles neile, kes tuikese müüsid: Wiige see siit ära; ärge tehke minu Isa koda kaubakojaks!

Luuk. 19, 46.

17. Aga tema jüngrid mäletasid, et kirjutatud oli: * „Püha wiha sinu koha pärast on mind ära jöönud.“

* Saul 69, 10.

18. Siis kostsid Juuda mehed ja ütlesid temale: Mis tähte näitad sina meile, et sa seda teed? Matt. 12, 38.

19. Jeesus wastas ja ütles neile: Kiskuge see sinane tempel maha, ja mina tahan seda kolme päewaga üles ehitada.

Matt. 27, 40.

20. Siis ütlesid Juuda mehed: See sinane tempel on kuue aastaga wiietkümmend üles ehitatud, ja sina tahad seda üles ehitada kolme päewaga?

21. Aga tema rääkis oma ihu templist.

22. Aga kui ta sai sur-nust üles tõusnud, siis tuli tema jüngrite meele, et ta seda neile oli ütelnud, ja nemad uskusid * kirja, ja sõna, mis Jeesus oli ütelnud.

* Luuk. 24, 8.

23. Aga kui ta Jeruusalemmas oli paasapühal, siis

uskusid palju tema nime
sisse, kui nemad nägid tema
imetähti, mis ta tegi. p. 4, 45.

24. Aga Jeesus ise ei
uskunud ennast mitte nende
kätte, et ta kõik ära tundis;
p. 6, 64.

25. Ja et temale ei olnud
tarwis, et keegi ühest ini-
mest pidi tunnistama;
sest * tema mõistis, mis
inimese sees oli. *Ebr. 4, 12. 13.

3. Peatükk.

Kristuse kõne Nikodeemusega.
Johannese kõne oma järgijatega.

Aga üks inimene oli Bari-
seeride seas, Nikodee-
mus nimi, Juuda rahwa
üllem.

2. Eesfinane tuli Jeesuse
juure öösel, ja ütles te-
male: Õpetaja, meie teame,
et sa oled Jumalast tul-
nud õpetajaks; sest ükski
ei wõi neid imetähti teha,
mis sina teed, kui Jumal
ei ole temaga.

3. Jeesus wastas ja ütles
temale: **Tõeste, tõeste,**
mina ütlen sulle, kui
keegi ei sünni ülevalt,
ei wõi tema mitte
Jumala riiki näha. s. j.

4. Nikodeemus ütles tema
wastu: Kuis wõib ini-
mene sündida, kui ta wana
on? Kas ta wõib teist

lorda oma ema ihu sisse
minna, ja sündida?

5. Jeesus wastas: **Tõeste,**
tõeste, mina ütlen sulle,
kui keegi ei sünni weest*
ja Waimust, siis ei wõi
tema mitte Jumala riiki
saada. *Eset. 36, 25—27.

6. Mis lihast sündinud,
see on liha, ja mis Waimust
sündinud, see on waim.

7. Ära pane imets, et ma
sulle olen ütelnud: Teie
peate ülevalt sündima.

8. Tuul puhub, kuhu ta
tahab, ja sina kuuled tema
healt, aga sina ei tea mitte,
kust ta tuleb, ja kuhu ta
läheb; nõnda on igauks,
kes Waimust on sündinud.

9. Nikodeemus wastas ja
ütles temale: Kuida see
wõib sündida? Eset. 36, 26.

10. Jeesus wastas ja üt-
les temale: Oled sina Is-
raeli * õpetaja, ja ei mõista
seda mitte? *Ebr. 5, 12.

11. Tõeste, tõeste, mina
ütlen sulle: Meie räägime,
mis meie teame, ja tunnis-
tame, mis meie oleme näi-
nud, ja teie ei wõta meie
tunnistust mitte wastu.

12. Kui mina teile räägin
neist asjust, mis maa peal
on, ja teie ei usu mitte;
kuida wõtaksite teie uskuda,
kui ma teile räägitsin neist

asjust, mis ülewal taewas on?

Chr. 5, 13.

13. Sest ükski ei ole taewasse läinud, kui aga see, kes taewast maha tulnud, inimese Poeg, kes taewas on.

p. 6, 62.

14. Ja nõnda kui Mooses * ussi on kõrbes ülendanud, nõnda peab inimese Poeg ülendatama.

* 4. Moos. 21, 8. 9.

15. Et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et temal igawene elu peab olema.

Marf. 16, 16.

16. Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et tema oma ainusündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse usub, ei pea hukka saama, waid et igawene elu temal peab olema.

Room. 8, 32.

17. Sest Jumal ep ole oma Poega mitte lätitanud maailma, et tema maailma pidi hukka mõistma, waid et maailm tema läbi pidi õndsaks saama. p. 12, 47. 1. Joh. 4, 14.

18. Kes tema sisse usub, seda ei mõisteta mitte hukka; aga kes ei usu mitte, juba see on hukka mõistetud, sest tema ep ole uskunud Jumala ainusündinud Poja nime sisse. p. 5, 24. 6, 40. 47.

19. Aga see on hukkamõistmine, et Walgus on tulnud maailma, ja inimesed armastasid pimedust enam kui Walgust; sest nende teud olid kurjad.

p. 1, 5. 9.

20. Sest igaüks, kes kurja teeb, wihtab Walgust, ja ei tule * Walguse juure, et tema tegusid ei pea laideatama.

* Gewes. 5, 13.

21. Aga kes tõtt teeb, see tuleb Walguse juure, et tema teud wõitsid awaliks saada; sest nemad on Jumala sees tehtud.

22. Pärast seda tuli Jesus ja tema jüngrid Juuda maale; ja sinna wiibis tema nendega ja ristis.

23. Aga Johannes ristis ta Ninonis ligi Saalimit, et seal palju wett oli, ja sinna tulid rahwas, ja neid ristiti.

24. Sest Johannes ei olnud weel mitte * wängitorni heidetud. * Matt. 14, 3.

25. Siis hakkasid Johannes jüngrid Juuda mees-tega küsitlema puhastamise pärast.

26. Ja tulid Johannes juure, ja ütlesid temale: Spetaja, kes sinuga oli teine pool Jordanit, kellele sina * tunnistust andsid, waata

seesinane ristib, ja kõik tulevad tema juure.

* Matt. 3, 11. 13.

27. Johannes wastas ja ütles: Inimene ei wõi mindagi wõtta, kui see ep ole temale antud taewast.

p. 19, 11. Ebr. 5, 4.

28. Teie ise olete minu tunnistajad, et ma olen ütelnud: * Mina ei ole mitte Kristus, waid ma olen tema eele läkitatud.

* p. 1, 20. 30.

29. Kellel pruut on, see on peigmees; aga peigmehe sõber seisab ja kuuleb teda, ja on wäga rõõmus peigmehe healepärast; seesinane mu rõõm on nüüd täis saanud.

30. Tema peab kasvama, aga mina pean wähenema.

31. Kes * ülewalt tuleb, see on kõikide üle; kes maast on, see on maast, ja räägib maast; kes taewast tuleb, see on kõikide üle,

* p. 8, 23. 1. Kor. 15, 47.

32. Ja tunnistab seda, mis tema on näinud ja kuulnud, ja üksti ei wõta tema tunnistust wastu.

p. 5, 20. p. 8, 26. 28. 12, 49.

33. Kes tema tunnistuse wastu wõtab, see kinnitab, et Jumal tõsine on.

1. Joh. 5, 10.

34. Sest keda Jumal on läkitanud, see räägib Ju-

mala sõna; sest Jumal ei anna * Waimu mõedu järele.

* Paul 45, 8.

35. Isa armastab Poega, ja on * kõik tema kätte annud.

* Matt. 11, 27.

36. Kes usub Poja sisse, sel on igawene elu; aga, kes ei usu Poja sõna, see ei pea elu nägema, waid Jumala wiha jääb tema peale.

p. 3, 18. Mark. 16, 16. 1. Joh. 5, 10.

4. Peatükk.

Samaria rahwa patustpöörmine
Kuninga mehe poeg tehasse te-
weks.

Kui nüüd Issand teada sai, et Wariseerid olid kuulnud, et Jeesus enam jüngerid tegi ja * ristis kui Johannes;

p. 3, 22. 26.

2. (Et küll Jeesus ise ei ristinud, waid tema jüngerid;)

3. Siis jättis tema Juudamaa maha, ja läks jälle Galilea maale.

4. Aga tema pidi Samariast läbi minema.

5. Siis tuli tema ühte Samaria linna, mis hüütakse Siigariks, põllu ligi, mis * Jakob oma pojale Joosepile oli annud.

* 1. Moos. 48, 22. Joos. 24, 32.

6. Aga sealsamas oli Jakob kaew. Kui nüüd Jeesus teekäimisest oli wäsi-

nud, istus tema kaewu juure maha; ja see oli pea kuues tund.

7. Siis tuli üks Samaria naene wett tooma. Jeesus ütles temale: Anna mulle juua!

1. Moos. 24. 17.

8. (Sest tema jüngrid olid ära läinud linna, et nemad pidid rooga ostma.)

9. Siis ütles Samaria naene tema wastu: Sina oled Juudamees, kuidas küsid sa siis minult juua, ja mina olen Samaria naene? (Sest Juuda rahwas ei lepi mitte tokku Samaria maa rahwaga.)

10. Jeesus wastas ja ütles temale: Kui sa teaksid Jumala andi, ja kes see on, kes sinule ütles: Anna mulle juua! ja oleksid teda palunud, ja tema oleks sinule * elawat wett annud.

* p. 7, 38, 39.

11. Naene ütles temale: Issand, ämbrit ep ole sinul, ja kaew on sügaw; kust siis on sinul see elaw wesi?

12. Sinaks suurem oled, kui meie isa Jakob, kes meile selle kaewu on annud, ja tema ise on sealt seeft joonud, ja tema pojad, ja tema lojused?

13. Jeesus wastas ja ütles temale: Igauks, kes

sestinasest weest joob, see jänutab jälle.

14. Aga kes iial saab joonud sest weest, mis mina temale annan, tema ei jänuta mitte ei igaweste; waid see wesi, mis mina temale annan, saab tema sees wee kaewuks, mis oowab igawesse elusse.

15. Naene ütles tema wastu: Issand, anna mulle seda wett, et mina ei jänuta, ega mulle tarwis ole siia tulla wett tooma.

16. Jeesus ütles temale: Mine, kutsu oma mees ja tule siia!

17. Naene wastas ja ütles: Minul ep ole meest. Jeesus ütles temale: Sina ütled dieti, minul ep ole meest;

18. Sest wiis meest on sinul olnud, ja kes nüüd sinul on, see ep ole mitte sinu mees; seda oled sa dieti ütelnud.

19. Naene ütles temale: Issand, mina näen, et sa prohwet oled. p. 6, 14.

20. Meie wanemad on seesinase mäe peal Jumalat kummardanud, ja teie ütlete, et Jeruusalemmas pail ou, kus peab Jumalat kummardatama.

21. Jeesus ütles temale:

Maene, usu mind, et tund tuleb, et teie ei pea ei seesinase mäe peal, ega Jeruusalemmas Issa kummar-dama.

22. Teie kummardate, mis teie ei tea; aga meie kum-mardame, mis meie teame, sest õnnistus tuleb Juuda rahwa seas.

23. Aga tund tuleb ja on ju nüüd, et tõsised kum-mardajad peavad Issa kum-mardama Waimus ja tões, sest Issa otsib ka jäherdusi, kes teda nõnda kummar-davad.

24. Jumal on Waim, ja kes teda kummar-da-wad, need peavad Wai-mus ja tões kummar-dama.

2. Kor. 3, 17.

25. Maene ütles temale: Ma tean, et Messias tuleb, teda nimetatakse Kristu-seks, kui see saab tulnud, siis kuulutab tema meile lõik.

p. 1, 42.

26. Jeesus ütles temale: Mina olen see, kes sinuga räägib.

p. 8, 25. ja 9, 37.

27. Ka selle peale tulid tema jüngrid, ja imetelesid, et tema naesega kõneles; siiski ei ütelnud ükski: Mis sina küsid, ehk mis sa rää-gid temaga?

28. Maene jälle jättis oma

weekruusi sinna, ja läks ära linna, ja ütles rahwa wastu:

29. Tulge, waadake ini-mest, kes minule lõik on ütelnud, mis ma olen tei-nud, eks seesinane ei ole Kristus?

30. Siis läksid nemad linnast wälja, ja tulid tema juure.

31. Aga selle wahel palu-sid jüngrid teda ja ütlesid: Opetaja, söö!

32. Aga tema ütles neile: Minul on rooga süüa, mis teie mitte ei tea.

33. Siis ütlesid jüngrid isekeskis: Dns keegi temale süüa toonud?

34. Jeesus ütles neile: Minu roog on see, et ma teen selle tahtmise järele, kes mind on läkitanud, ja lõpetan tema töö.

p. 5, 30. 6, 38.

35. Eks teie ije ei ütle, et weel neli kuud on, siis tuleb lõikus kätte? Waata, mina ütlen teile: Tõstke oma silmad ülles, ja waadake põldusid, sest nemad on ju * walged lõikusele.

* Matt. 9, 37. Luuk. 10, 2.

36. Ja kes lõikab, see saab palka, ja kogub wilja igaweseks eluks, et nii hästi see, kes külvab, kui see, kes lõikab, ühtlasi wõit-sid rõõmsad olla.

37. Sest siin on see sõna tõsi, et teine on, kes külvab, ja teine, kes lõikab.

38. Ma olen teid läkitanud seda lõikama, mis kallal teie ei ole mitte tööd teinud; teised on tööd teinud, ja teie olete nende töö peale tulnud.

39. Aga palju Samaria rahvast sest linnast uskusid tema sisse naese kõne pärast, kes tunnistas: Tema on minule kõik ütelnud, mis ma olen teinud.

40. Kui nüüd Samaria rahvas tema juure tulid, palusid nemad teda, et ta nende juure pidi jääma; ja tema jäi sinna kaks päeva.

41. Ja palju enam uskusid tema sõna pärast,

42. Ja ütlesid naese wastu: Meie ei usu mitte enam sinu kõne pärast; sest meie oleme ise kuulnud, ja teame, et see sinane on tõeste maailma Dnistegija Kristus.
p. 17, 8.

43. Aga kahe päeva pärast tuli tema sealt välja, ja läks ära Galilea maale.

44. Sest Jeesus ise oli tunnistanud, et prohvetil oma pärismaal auu ei ole.
Matt. 13, 57. Mart. 6, 4. Luuk. 4, 24.

45. Kui tema nüüd sai tulnud Galilea maale, võtsid Galilea maa rahvas

teda vastu, kes kõik olid näinud, mis ta oli Jeruusalemmas teinud juurel pühäl, sest nemad olid ta pühits sinna tulnud.

46. Siis tuli Jeesus jälle Kaana, Galilea maa linna, kus ta wee oli wiinaks teinud.
p. 2, 1. 9.

47. Ja üks kuninga mees oli, selle poeg oli haige Kapernaumas; kui see sinane sai kuulnud, et Jeesus oli tulnud Juuda maalt Galilea maale, läks ta * tema juure ja palus teda, et ta pidi alla tulema ja tema poja terweks tegema, sest ta pidi ju ära surema. * Jof. 26, 16.

48. Siis ütles Jeesus tema wastu: Kui teie ei näe imetähti ega imetegusid, siis ei usu teie mitte. Kor. 1, 21. 22.

49. Kuninga mees ütles temale: Issand, tule alla, ennegu mu pojake sureb!

50. Jeesus ütles temale: Mine, sinu poeg elab! Ja inimene uskus sõna, mis Jeesus temale ütles, ja läks ära.

51. Kui tema ju oli alla tulemas, tulid tema sulased tema wastu, ja kuulutasid ja ütlesid: Sinu poeg elab.

52. Siis kuulas tema neilt tundi, millal tema oli paremaks saanud, ja nemad

ütlesid temale: Eile, seitsemenda tunni ajal lahkus soetõbi temast ära.

53. Siis mõistis isa, et see oli sündinud selfamal tunnil, millal Jeesus temale ütelnud: Sinu poeg elab. Ja tema uskus ja lõi tema pere.

54. Seesinase teise imetähe tegi Jeesus jälle, kui tema Juuda maast tuli Galilea maale.

5. Peatükk.

Kristus kostab oma imeteu eest, mis ta sellele tegi, kes kolmkümmend lahetsa aastat oli haige olnud.

Pärast oli Juuda rahwa * püha, ja Jeesus läks Jeruusalemma. * 3. Moos. 23, 2.

2. Aga Jeruusalemmas on lammasste wärawa ligi üks tiik, seda hüütakse Ebrea keeli Betesda's, sel on wiis wõlwitud hoonet.

3. Kende sees magasid suur hulk haigeid, pimedaid, jaltumaid, arakuiwanuid, kes ootasid wee liikumist.

4. Sest üks ingel tuli maha omal ajal tiiki, ja segas wett; kes nüüd esimeseks pärast weesegamist sisse astus, sai terweks, mis haigus temal iial oli.

5. Aga seal oli üks inimene lahetsa aastat neljakümmend haige olnud.

6. Kui Jeesus teda nägi maas magawat, ja teada sai, et ta ju kaua aega oli maas olnud, ütles ta temale: Kas sa tahad terweks saada?

7. Haige wastas temale: Jssand, pole mul seda inimest, kes mind aitaks tiiki, kui wett segatakse; aga senni, kui mina tulen, astub teine minu eele sisse. Saul 72, 12. 13.

8. Jeesus ütles temale: Tõuse üles, wõta oma woodi, ja kõnni! Matt. 9, 6.

9. Ja inimene sai warsti terweks, ja wõttis oma woodi, ja kõndis; aga see päew oli hingamise päew.

10. Seepärast ütlesid Juuda rahwas sellele, kes oli terweks saanud: Hingamise päew on, sulle ei sünni mitte woodit kanda. Luuk. 6, 2.

11. Tema wastas neile: Kes mind terweks tegi, see ütles minule: Wõta oma woodi, ja kõnni.

12. Siis küsijid nemad temalt: Kes on see inimene, kes sinule ütles: Wõta oma woodi ja kõnni?

13. Aga see, kes oli terweks saanud, ei teadnud mitte, kes see oli olnud; sest Jeesus oli kõrwale läinud, et hulk rahwast seal paigas oli.

14. Pärast leiab Jeesus

teda pühast kojast, ja ütles temale: Katsu, sina oled terweks saanud, * ära tee mitte enam pattu, et sulle midagi kurjemat ei sünni.

* p. 8, 11. 2. Peetr. 2, 20.

15. Sünimene läks ära, ja kuulutas Juuda rahwale, et Jeesus see olnud, kes teda oli terweks teinud.

16. Ja seepärast kuusasiid Juuda rahwas Jeesust taga, ja püüdsid teda ära tappa, et ta seda oli teinud hingamise päewal.

17. Aga Jeesus wastas neile: **Minu Isa teeb tööd tänini, ja mina teen tööd.**

p. 9, 4. 14, 10.

18. Seepärast nüüd püüdsid Juuda mehed weel enam teda ära tappa, et tema mitte ükspäinisi hingamise päewa oli teutanud, waid et ta oli ka ütelnud, Jumala enese Isa olewat, ja ennast Jumala sarnaseks teinud.

19. Aga Jeesus wastas ja ütles neile: Töeste, töeste, mina ütlen teile, Poeg ei wõi ühtigi iseenesest teha, kui aga seda, mis * ta näeb Isa tegewat; sest mis see üal teeb, seda teeb Poeg ka nõndasamuti.

* p. 3, 11. 32.

20. Sest Isa armastab Poega, ja näitab temale kõik, mis ta teeb, ja tahab temale suuremaid tegusid näidata,

kui needsinased on, et teie peate seda imels panema.

p. 3, 35.

21. Sest otsegu Isa surnud üles äratub, ja teeb elawaks, nõnda teeb Poeg ka elawaks, seda tema tahab.

25. 28. f.

22. Sest Isagi ei mõista kohut ei ühegi peale, waid kõik kohtumõistmise on tema Poja läte annud.

Ap. teg. 17, 31.

23. Et kõik peawad Poega auustama, nõnda kui nemad Isa auustawad; kes ei auusta Poega, see ei auusta mitte Isa, kes teda on läkitanud.

1. Joh. 2, 23.

24. Töeste, töeste, mina ütlen teile: kes minu sõna kuuleb, ja usub seda, kes mind on läkitanud, sel on igawene elu, ja see ei saa mitte kohtu alla, waid on surmast elu sisse läinud.

p. 3, 18. p. 8, 51.

25. Töeste, töeste, mina ütlen teile, et tund tuleb, ja nüüd ju on, et surnud peawad Jumala Poja healt kuulma, ja kes seda saawad kuulnud, need peawad elama.

p. 11, 43. 44.

26. Sest, otsegu Isal on elu iseeneses, nõnda on tema ka Pojale annud, et elu peab tema enese sees olema.

p. 10, 30.

27. Ja on temale ka meele-
walla annud kohut mõista,
et ta inimese Poeg on. 22. f.

28. Urge pange seda imets :
sest tund tuleb, millal
kõik, kes handade sees
on, peavad tema healt
kuulma. 25. f. 1. Kor. 15, 52.
1. Tesl. 4, 16.

29. Ja wälja tulema, kes
on head teinud, elu üles-
tõusmiseks; aga kes
on paha teinud, hukka-
mõistmise ülestõusmi-
seks. Taan. 12, 2.

30. Mina ei wõi iseenesest
ühtigi teha; mina mõistan
kohut, nõnda kui ma kuulen,
ja minu kohus on õige, sest
mina ei otsi mitte oma taht-
mist, waid Jsa tahtmist, kes
mind on läkitanud. 19. f. p. 6. 38.

31. Kui ma tunniстан ise-
enesest, siis ei ole mu tunnis-
tus mitte tõsine. p. 8, 14. 18.

32. Üks teine on, kes minu-
st tunnistab, ja ma tean, et
tunnistus tõsine on, mis
tema minu-
st tunnistab. Matt. 3, 17. Jes. 42, 1.

33. Teie olete läkitanud
Johannese juure, ja tema
on tõele tunnistust annud.
p. 1, 19.

34. Aga mina ei wõta
tunnistust inimesest; waid
seda ütlen mina, et teie
õndsaks saaksite.

35. Tema oli üks küünal,
mis põles ja paistis; aga
teie tahtsite üürisefeks ajaks
tema walguse sees wäga
rõõmsad olla. Matt. 3, 5: 21, 26.

36. Aga minul on suurem
tunnistus kui Johannese
tunnistus; sest teud, mis
Jsa minule on annud, et ma
neid pean lõpetama, needsa-
mad teud, mis mina teen,
tunnistawad minu-
st, et Jsa
mind on läkitanud.

37. Ja Jsa, kes mind
on läkitanud, seesama on
minu-
st tunnistanud; teie ei
ole ial tema healt kuulnud,
ega tema nägu näinud; 32. f.

38. Ja teil ei ole mitte
tema sõna teie sees ole-
mas; sest teie ei usu seda-
finast, keda tema on läkita-
nud. Kol. 3, 16. Jat. 1, 21.

39. Katsuge kirjad läbi,
sest teie arwate, et teil
nende sees on igatwene
elu, ja need on, mis
minu-
st tunnistawad. Saul 40, 8.

40. Aga teie ei taha mitte
minu juure tulla, et teie
elu saaksite. p. 6, 36.

41. Mina ei nõua mitte
auu inimestest. Ebr. 5, 5. 6.

42. Aga mina tunnen teid,
et Jumala armastus teie
sees ei ole. p. 2, 25.

43. Mina olen oma Jsa
nimel tulnud, ja teie ei

wõta mind mitte wastu; kui üks teine tuleb oma enese nimel, seda wõtate teie wastu.

44. Kuida wõite teie uskuda, kui teie auu üks teise käest nõuate, ja ei otfi mitte seda * auu, mis ütspäinis Jumalast tuleb?

* p. 12, 42. 43. Room. 2, 29.

45. Arge mõtelge, et mina teie peale tahan kaebada Isa juures; üks on, kes teie peale kaebab: Mooses, kelle peale teie loodate.

46. Sest kui teie Moosest usuksite, siis usuksite teie ka mind; sest tema on minu kirjutanud.

5. Moos. 18, 15.

47. Aga kui teie tema kirju ei usu, kuidas wõite teie siis minu sõnu uskuda?

6. Peatükk.

Aristuse imelik sõõtmine, ja kõndimine mere peal. Opetus waimulikust Jeesuse ihu ja mere sõõmisesest ja joomisesest.

(S. 1—15. Matt. 14, 13—21. Mark. 6, 32—44. Luuk. 9, 10—17.)

Pärast seda läks Jeesus ära üle Kalilea järwe, Tibeeria linna kaudu.

Matt. 14, 13. Mark. 6, 32.

2. Ja palju rahwast käis tema järel, et nemad tema imetähti nägid, mis tema haigetele tegi.

3. Aga Jeesus läks üles

mäe peale, ja istus sinna oma jüngritega.

4. Aga Juuda rahwa paasapüha oli ligi.

5. Kui nüüd Jeesus oma silmad üles tõstis, ja nägi palju rahwast enese juure tulewat, siis ütles tema Wilippuse wastu: Kust peame meie leibu ostma, et needsinased saamad süüa?

6. (Aga seda ütles tema teda küsates, sest ta teadis küll, mis ta pidi tegema.)

7. Wilippus wastas temale: Leibu kahe saja teenari-rahaga eest ei ulata neile mitte, et igauks neist aga pisut wõtaks. Mark. 6, 47.

8. Üks tema jüngritest, Andreas, Siimona Peetruse wend, ütles temale: Matt. 14, 17. Mark. 6, 38. Luuk. 9, 13.

9. Siin on üks poisike, sel on wiis odraleiba ja kaaks kalukest, aga mis on see nii mitmele?

10. Aga Jeesus ütles: Saatke inimesed maha istuma! Aga seal paigas oli palju rohku; siis istusid maha aru järele ligi wiis tuhat meest.

11. Aga Jeesus wõttis leiwad, ja tänas ja andis jüngritele, aag jüngrid wõtawad, ja maas istusid; jelsamal kombel ka neist kalukest, nii palju kui nemad tahsid.

12. Aga kui nende kõhud täis saanud, ütles tema oma jüngeritele: Koristage ülejäänud palukesed kokku, et ühtigi ei saa hukka.

13. Siis koristasid nemad kokku kaksteistkümmend korwi täit palukesi neist viiest odraseiwast, mis olid üle jäänud neist, kes olid söönud. Matt. 14, 20. Mark. 6, 43. 44. Luuk. 9, 17.

14. Kui nüüd rahwas imetähte nägid, mis Jeesus tegi, ütlesid nemad: Seeſinane on tõeste prohwet, kes maailma peab tulema.

15. Kui nüüd Jeesus mõistis, et nemad tahtsid tulla, ja teda wägisi wõtta, et nemad teda pidid kuningaks tõstma, siis läks ta jälle kõrwale mäe peale ainuüksi. (S. 16—21. Matt. 14, 22—33. Mark. 6, 45—52.)

16. Aga kui õhtu sai, läksid tema jüngrid järwe peale,

17. Ja astusid laewa, ja tulid üle järwe Kapernauma; aga pime oli ju lääes, ja Jeesus ei olnud nende juure tulnud.

Matt. 14, 22. Mark. 6, 45.

18. Ja järw hakkas tõusma, et suur tuul puhus.

Laul 107, 25. Laul 46, 4.

19. Kui nemad nüüd olid sõudnud ligi wiis kolmteistkümmend ehk kolmkümmend

wagu maad, siis nägid nemad Jeesuse järwe peal kõndivat, ja laewa ligi tulewat, ja kartsid.

Matt. 14, 25. 26. Mark. 6, 48. 49.

20. Aga tema ütles neile: Mina olen see, ärge kartke mitte.

21. Siis tahtsid nemad teda laewa wõtta, ja warsti sai laew sinna mäele, kuhu nemad läksid.

22. Kui nüüd rahwas, mis teine pool järwe seisis, teisel päewal nägi, et teist laewukest seal ep olnud, kui aga see üksainus, mis sisse tema jüngrid läksid, ja et Jeesus mitte ei läinud ühtlasi oma jüngeritega laewukeste sisse, waid et tema jüngrid üksipäinis olid ära läinud;

23. Aga teised laewukesed tulid Tibeeriaſt sinna paiga ligi, kus nemad olid leiba söönud, kui Issand oli Zumalat tänanud;

24. Kui nüüd rahwas nägi, et Jeesus seal ei olnud, ega tema jüngrid, läksid nemad ka laewade sisse, ja tulid Kapernauma ja otsisid Jeesust.

25. Ja kui nemad teda teine poolt järwe said leidnud, ütlesid nemad temale: Opetaja, millal oled ja siia saanud?

26. Jeesus vastas neile, ja ütles: Tõeste, mina ütlen teile, teie otjite mind, ei mitte seepärast, et teie olete imetähti näinud, waid et teie neist leiwust olete söönud, ja teie köht on täis saanud.

27. Ürge nõudke rooga, mis kaub, waid rooga, mis jääb igawesesse elusse, mis inimese Poeg teile tahab anda; sest sellesinase on Jumal Jsa kinnitanud.

28. Siis ütlesid nemad tema wastu: Mis peame meie tegema, et meie wõiksime Jumala tegusid teha?

29. Jeesus vastas ja ütles neile: See on Jumala tegu, et teie usute jelle sisse, keda tema on läkitanud.

1. Joh. 3, 23.

30. Siis ütlesid nemad temale: Mis tähe teed sina siis, et meie näeme ja sind usume? Mis teed sina?

31. Meie wanemad sõid mannat kõrbes, kui kirjutatud on: Tema andis neile leiba taewast süüa.

32. Siis ütles Jeesus neile: Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Mooses ei ole teile mitte leiba taewast annud, waid minu Jsa annab teile tõsiise leiwa taewast.

2. Moos. 16, 15.

33. Sest Jumala leib on see, kes taewast maha tuleb, ja annab maailmale elu.

34. Siis ütlesid nemad tema wastu: Jssand, anna meile ikka sedasinaft leiba.

35. Aga Jeesus ütles neile: Mina olen elu leib, kes minu juure tuleb, see ei pea nälga nägema, ja kes minu sisse usub, see ei pea iial jänutama.

p. 4, 14. 7, 37. Jhes. 55, 1.

36. Aga mina olen teile ütelnud, et teie mind küll olete näinud, ja ei usu mitte.

37. Köit, mis Jsa minule annab, see tuleb minu juure, ja kes minu juure tuleb, * jeda ei taha ma mitte wälja lükata.

* p. 17, 9.

38. Sest mina olen taewast maha tulnud, ei mitte, et ma teen oma tahtmise, waid selle tahtmise järele, kes mind on läkitanud.

p. 4, 34. 5, 30.

39. Aga see on Jsa tahtmine, kes mind on läkitanud, et mina ühtegi ei tauta sest, mis tema minule on annud, waid et ma jeda wiimsel päewal üles äratan.

p. 10, 28. 17, 12.

40. Aga see on selle tahtmine, kes mind on läkitanud, et igawene elu peab olema igal-

ühel, kes Poega näeb
ja tema jisse usub, ja
mina tahan teda üles
äratada wiimsel päe-
wal.

41. Siis nurisõid Juuda
rahwas tema peale, et
tema ütles: Mina olen
leib, mis taewast on maha
tulnud.

42. Ja nemad ütlesid:
Eks seesinane pole Jeesus,
Joosepi poeg, kelle isa ja
ema meie tunneme? Kuida
siis seesinane ütleb: Mina

jisse usub, sel on iga-
wene elu. p. 3, 16, 18.

48. Mina olen elu leib.

49. Teie wanemad sõid
kõrbes mannat, ja surid
ära. 2. Moos. 16, 15. Paul 78, 24.
1. Kor. 10, 3, 5.

50. Seesinane on leib,
mis taewast maha tuleb,
et see, kes sest sööb, mitte
ära ei sure.

51. Mina olen elaw leib,
mis taewast on maha tul-
nud. Kui keegi sest
leiwast sööb, see peab elama

ja minu werd joob, see jääb minu sisse, ja mina tema sisse.

57. Kuida elaw Jsa mind on läkitanud, ja mina elan Jsa läbi, nõnda peab ka see, kes mind sööb, elama minu läbi.

58. See on leib, mis taewast on maha tulnud, ei mitte, kui teie wanemad on mannat söönud ja ära furnud; kes sedasinast leiba sööb, see peab elama igaweste.

59. Seda ütles tema koguduse kojäs, kui ta õpetas Kapernaumas.

60. Aga palju tema jüngerid, kui nemad seda kuulsid, ütlesid: Seejinane kõne on kõwa; kes wõib seda kuulda?

61. Aga Jeesus teadis iseeneses, et tema jüngerid selle pärast nurisesid, ja ütles neile: Kas see teid pahandab? Matt. 11, 6.

62. Aga mis siis, kui teie näete inimese Poja sinna üles minewat, kus ta enne oli. p. 3, 13.

63. Waim on, kes elawaks teeb; liha ei kõlba kuhugi; need sõnad, mis ma teile räägin, need on Waim ja on elu. 2. Kor. 3, 6.

64. Aga mõningad on

teie seas, kes ei usu mitte; sest Jeesus teadis algusest, kes need olid, kes ei uskunud, ja kes see oli, kes teda pidi ära andma.

65. Ja ta ütles: See pärast olen ma teile ütelnud, et ükski ei wõi mu juure tulla, kui temale jeda ei ole antud minu Jsa. f. 37, 44.

66. Sest ajast läksid palju tema jüngerid tagasi, ja ei kõndinud mitte enam temaga.

67. Siis ütles Jeesus nende kaheteisikümne wastu: Kas teiegi ka tahate ära minna?

68. Siis kostis temale Siimon Peetrus: **Jõsand, kelle juure peame meie minema? Sul on* igawese elu sõnad.** * 63 f.

69. Ja meie oleme uskunud ja tunnud, et sina oled Kristus, elawa Jumala Poeg.

70. Jeesus kostis neile: Etz mina teid kaksteisikümme ei ole ära walitسنud, ja üks teie seas on ometi kurat? p. 17, 12.

71. Aga tema rääkis Juddast, Siimona pojast, Iskariotist, sest seejinane pidi teda ära andma, ja oli üks neist kaheteisikümnest. p. 12, 4. Matt. 26, 47.

7. Peatükk.

Kristuse õpetused Jumala kajas. Sest tõuseb riid Juuda rahwa sekka; teised panewad wastu; teised usuwad.

Ja pärast seda käis Jeesus Galilea ma läbi, sest tema ei tahtnud Juuda maad läbi käia, sest et Juuda mehed teda püüdsid ära tappa.

2. Aga Juuda rahwa * lehtmajade püha oli ligi.

* 3. Moos. 23, 34.

3. Siis ütlesid tema wennad tema wastu: Mine siit ära, ja mine Juuda maale, et ka sinu jüngrid näewad sinu tegusid, mis sina teed.

4. Sest ükski ei tee midagi salajas, ja püüab ise awalik olla; kui sa neidsinajad asju teed, siis ilmuta ennast maailmale.

5. Sest tema wennadki ei uskunud tema sisse.

6. Siis ütles Jeesus neile: Minu aeg ei ole veel käes, aga teie aeg on ikka walmis.

7. Maailm ei wõi teid mitte wihata, aga mind wihkab tema; sest mina tunniſtan temaſt, et tema teud kurjad on.

8. Minge teie üles neiks pühiks; mina ei taha weel neiks pühiks üles minna;

sest minu aeg ei ole weel täis saanud.

9. Aga kui ta neile seda ſai rääkinud, jäi tema Galilea maale.

10. Aga kui tema wennad ſaid üles läinud, läks tema ka üles pühiks, mitte awalikult, waid otsegu ſalaja.

11. Siis otsisid Juuda rahwas teda pühjal ja ütlesid: Kus tema on?

12. Ja suur nurisemine oli tema pärast rahwa seas; mõned ütlesid: Tema on hea; teised ütlesid jälle: Ei mitte, waid tema eſſitab rahwaſt.

13. Aga ükski ei rääkinud julgeste temaſt, et nemad Juuda rahwaſt kartſid.

14. Aga ju keſt pühade aegus läks Jeesus üles püha kotta ja õpetas.

15. Ja Juuda rahwas panid seda imets ja ütlesid: Kuidas ſeesinane kirja tunneb ilma õppimata?

16. Jeesus wastas ja ütles neile: Minu õpetus ei ole mitte minu, waid ſelle, kes mind on läkitanud.

p. 8, 28.

17. Kui keegi tema tahtmise järele tahab teha, ſee tunneb, kas ſee õpetus Jumalaſt on, wõi kas mina iſeeneseſt räägin.

18. Kes iseenesest räägib, see otsib enese auu; aga kes selle auu otsib, kes teda on läkitanud, see on tõsine, ja ühtegi ülekohtut ei ole tema sees.

19. EtS Mooses ole teile käsuõpetuse annud ja ütsti teie seast ei tee käsuõpetuse järele? Mispäraast püüate teie mind tappa?

20. Rahwas kostis ja üt-
es: Sinul on kuri waim;
kes püüab sind tappa?

p. 8, 48. 52. 10, 20.

21. Jeesus wastas ja ütles neile: Ühe teu * olen mina teinud, ja teie panete seda kõik imeks.

* p. 5, 16.

22. Seepäraast on Mooses teile ümberlõikamise annud, mitte et see Moosesest on, waid * wanematest; teie lõikate inimese ka hingamise päewal ümber. * 1. Moos. 17, 10.

23. Kui inimene ümber lõigatakse hingamise päewal, et Mooses käsuõpetust ei pea rifutama; kas olete teie siis minu peale wihased, et mina kõige inimese olen hingamise päewal terweks teinud?

p. 5, 8. 9.

24. Ürge mõistke mitte kohut silmanäu järele, waid mõistke õiget kohut.

5. Moos. 1, 16. 17.

25. Siis ütlesid mõningad Jeruusalemma rahwa seast:

EtS see ole seesinane, keda nemad püüawad tappa?

26. Ja enuäel tema räägib julgeste, ja nemad ei ütle temale midagi; jooks meie ülemad õieti tunnewad, et seesinane tõeste Kristus on?

27. Aga meie teame, kust seesinane on; aga kui Kristus tuleb, siis ei tea ükski, kust tema on.

28. Siis hüüdis Jeesus pühas kofas, kui tema õpetas, ja ütles: Küll teie tunnete mind, ja teate, kust mina olen, ja iseenesest ei ole mina mitte tulnud; aga see on tõsine, kes mind on läkitanud, keda teie ei tunne.

p. 8, 26. 42. 55.

29. Aga mina tunnen teda, sest et ma olen temast, ja tema on mind läkitanud.

p. 10, 15.

30. Siis püüdsid nemad teda linni wõtta, aga ükski ei pistnud kätt tema külge; sest et tema tund ep olnud weel mitte tulnud.

p. 8, 20. Luuk. 22, 53.

31. Aga palju rahwa seast uskusid tema sisse, ja ütlesid: Kui Kristus tuleb, kas tema weel enam tähti peaks tegema, kui seesinane on teinud?

32. Wariseerid kuulsid, et rahwas isekeskis seda tema st

jalaja rääkisid; ja Bari-
seerid ja ülemad preestrid
lakitafid sulafid, et nemad
teda pidid kinni wõtma.

33. Siis ütles Jeesus
neile: Mina olen weel üri-
teseks ajaks teie juures, ja
siis lähen mina selle juure,
kes mind on lakitanud.

p. 13, 33. 16, 5.

34. Teie wõtate mind ot-
sida, ja ei leia mind, ja
kus mina olen, sinna ei
wõi teie mitte tulla.

p. 8, 21. 13, 33.

35. Siis ütlesid Juuda rah-
was isekeskis: Kuhu tahab
see minna, et meie teda ei
pea leidma? Tahab tema
Kreeka rahwa jekka laiale
pillatud Juuda rahwa juure
minna, ja Kreeka rahwast
õpetada?

36. Mis kõne see on, mis
tema räägib: Teie wõtate
mind otsida, ja ei leia mind,
ja kus mina olen, sinna ei
wõi teie mitte tulla?

37. Aga püha wiimsel päe-
wal, mis suur oli, seisis
Jeesus, ja hüüdis ja ütles:
Kui kellelgi jänu on, see
tulgu minu juure ja joogu!

38. Kes minu sisse usub,
* (nõnda kui kiri ütleb) selle
ihust peawad elawa wee jöed
jooksma.

* p. 4, 14. Jef. 12,
3. 44, 3. Joel 3, 1.

39. (Aga seda ütles tema

Waimust, keda need pidid
saama, kes tema sisse usu-
wad; sest Püha Waim ep
olnud weel mitte nende peal,
sest Jeesus ei olnud weel
mitte auu sisse tõstetud.)

40. Siis ütlesid palju rahwa
seast, kes seda kõnet kuulsid:
Seesinane on tõeste proh-
wet.

41. Muud ütlesid: Seesi-
nane on Kristus. Aga muud
ütlesid: * Kas Kristus Ka-
lilea maalt tuleb? * p. 1, 47

42. EtS kiri ütles, et Kris-
tus tuleb Daaweti soust. ja
Betlemmast, alewist, kust
Daawet oli?

Matt. 2, 5. 6. Miit. 5, 1.

43. Siis tõusis riid rahwa
jekka tema pärast.

44. Aga mõningad neist
tahtsid teda kinni wõtta, aga
ükski ei pistnud käsi tema
külge.

45. Siis tulid sulased üle-
mate preestrate ja Barisee-
ride juure, ja nemad ütlesid
neile: Mis pärast ei ole
teie teda toonud?

46. Sulased kostsid: Ükski
inimene ei ole elades nõnda
rääkinud, kui seesinane ini-
mene.

47. Siis wastasid Bari-
seerid neile: Olete teie ka
ära eksitatud?

47. Kas ükski ülematest ehk

Wariseeridest on tema sisse uskunud?

49. Waid seefinane rahwas, kes ei mõista käsuošetust, on ära neetud.

50. Mikodeemus, kes öösel tema juure tuli, ja üks nende seltsist oli, ütles nende wastu:

p. 3, 1. 2.

51. Kas meie käst ühe inimese hukka mõistab, ennegu temast kuulatakse ja teada saab, mis ta on teinud?

52. Nemad wastasid ja ütlesid temale: Oled sina ka Kalilea maalt? Otsi läbi ja waata, et Kalilea maalt ei ole ükski prohwet üles tõusnud.

53. Ja igamees läks oma toju.

8. P e a t ü t k.

Ühest abielurikkujast naesest. Aristusest enesest ja tema ametist. Suuda rahwas kipuwad Aristuse peale.

Uga Jeesus läks Olimäele.

2. Ja koidu ajal tuli tema jälle püha kotta, ja kõik rahwas tuli tema juure, ja tema istus maha ja õpetas neid.

3. Uga kirjatundjad ja Wariseerid tõid ühe naese tema juure, see oli abielurikkumiseft leitud; ja kui nemad teda sinna kest paita said pannud,

4. Ütlesid nemad temale: Õpetaja, seefinane naene on

leitud abielurikkumise töö pealt.

5. Uga Mooses on käsuõpetuses meid käskinud, niisugused kiwidega furnuks wifata; aga mis sina ütled?

3. Moos. 20, 10.

6. Uga seda ütlesid nemad teda kiwsates, et neil pidi laebamist olema tema peale. Uga Jeesus kummardas maha, ja kirjutas sõrmega maa peale.

Room. 2, 1. 5.

Moos. 17, 7. Matt. 7. 3.

7. Uga kui nemad küsides tema peale ajasid, sirutas tema ennast, ja ütles neile: Kes teie seast patuta on, see olgu esimene tema peale kiwi wiskama!

8. Ja kummardas jälle maha, ja kirjutas maa peale.

9. Uga kui nemad seda kuulsid, ja jüdametunnistuseft märku said, läksid nemad wälja üks teise järele, ja hakkasid ära minema wane-matest wiimsist jaadit; ja Jeesus jäeti üksipäinis, ja naene kest paita seisma.

10. Uga Jeesus sirutas ennast, ja kui ta kedagi ei näinud, kui naist, ütles ta tema wastu: Naene, kus on need sinu pealekaebajad? Et ükski sind ole hukka mõistnud?

11. Uga tema kostis: Ei ükski, Issand. Uga Jeesus

ütles temale: Ega minagi ei mõista sind hukka; mine ja * ära tee mitte enam pattu!

* p. 5, 14.

12. Siis rääkis Jeesus taas neile, ja ütles: **Mina olen* maailma walguš; kes minu järel käib, see ei käi pimeduses, waid temal peab elu walguš olema.**

* p. 1, 5. 9. 12, 46.

13. Siis ütlesid Wariseerid tema wastu: Sina tunnistad iseeneſest, sinu tunnistus ep ole mitte tõsi.

14. Jeesus kostis ja ütles neile: Eh! mina küll iseeneſest tunnistan, siis on minu tunnistus tõsi; sest mina tean, kust ma olen tulnud, ja kuhu ma lähen; aga teie ei tea mitte, kust ma tulen, ja kuhu ma lähen.

15. Teie mõistate kohut liha meelt mööda; mina ei mõista kohut kellegi peale.

16. Aga kui mina ka kohut mõistan, siis on minu mõistmine tõsi; sest mina * ep ole üksipäinis, waid mina ja Jsa, kes mind on läkitanud.

* p. 16, 32.

17. Ja teie käsku on ka kirjutatud, et kahe inimese tunnistus tõsi on.

5. Moos. 17, 6. 19, 15.

18. Mina olen, kes ma iseeneſest tunnistan, ja Jsa,

kes mind on läkitanud, tunnistab minuſt ka.

19. Siis ütlesid nemad tema wastu: Kus on sinu Jsa? Jeesus wastas: Teie ei tunne mind, ega minu Jsa; kui teie mind tunnesite, siis tunnesite teie ka minu Jsa.

p. 16, 3. 14, 9.

20. Needsinased sõnad rääkis Jeesus ohwiraha kirstu juures, kui ta pühas kojas õpetas; ja ütſki ei wõtnud teda kinni, sest et tema tund ei olnud weel mitte tulnud.

p. 7, 30.

21. Siis ütles Jeesus jälle neile: Mina lähen ära, ja teie otsite mind, ja teie surete oma patu sisse; kuhu mina lähen, sinna ei wõi teie mitte tulla.

p. 7, 34. 13, 33.

22. Siis ütlesid Juuda rahwas: Tahab tema iseennast ära tappa, et tema ütleb: Kuhu mina lähen, sinna ei wõi teie mitte tulla?

23. Ja tema ütles neile: Teie olete alt, mina olen ülewalt; teie olete sestſinast maailmast, mina ei ole mitte sestſinast maailmast.

24. Seepärast olen mina teile ütelnud, et teie surete oma pattude sisse; sest kui teie ei usu, et mina see olen, siis surete teie oma pattude sisse.

25. Siis ütlesid nemad tema wastu: Kes ja siis oled? Ja Jeesus kostis neile: Mina olen see, mis mina teile algusest olen ütelnud ennast olewat.

26. Mul on teist veel palju rääkimist ja mõistmist; aga kes mind on läkitanud, see on tõsine, ja mis ma temast olen kuulnud, seda räägin mina maailmale.

27. Nemad ei mõistnud mitte, et tema Jhast neile rääkis.

28. Siis ütles Jeesus nende wastu: Kui * teie inimese Poja saate ülendanud, siis mõistate teie, et mina see olen, ja et mina ei tee ühtigi iseenesest, waid ma räägin seda, nõnda kui minu Jsa mind on õpetanud.

p. 3, 14. 12, 32.

29. Ja kes mind on läkitanud, see on minuga; Jsa ei jäta mind mitte üksi, sest et ma ikka teen, mis tema meele pärast on.

30. Kui ta seda rääkis, uskufid palju tema sisse.

31. Siis ütles Jeesus Juuda rahwa wastu, kes teda uskufid: Kui teie minu sõna sisse jääte, siis olete teie tõeste minu jüngrid;

p. 15, 10. 14.

32. Ja saate tõtt tunda,

ja tõde peab teid wabaks tegema.

33. Nemad kostsid temale; Meie oleme Abraami sugu, ja meie ep ole veel iial ei ühegi sulased olnud, kuidas sina siis ütled: Teie peate wabaks saama?

34. Jeesus kostis neile: **Tõeste, tõeste, mina ütlen teile, et igauks, kes pattu teeb, see on patu sulane.** Room. 6, 16. 20.

2. Peetr. 2, 19. 1. Joh. 3, 8.

35. Aga sulane ei jää mitte igaweste majasse; poeg jääb igaweste.

36. **Kui nüüd Poeg teid wabaks teeb, siis olete teie dieti wabad.**

Room. 6, 18. 22. Gal. 5, 1.

37. Mina tean, et teie Abraami sugu olete, aga teie püüate mind ära tappa, et minu sõna teie sisse ei mahu.

38. Mina räägin, mis ma omast Jhast olen näinud; ja teie teete, mis teie omast Jhast olete näinud.

39. Nemad kostsid ja ütlesid temale: Abraam on meie isa! Jeesus ütles neile; Kui teie Abraami lapsed oleksite, siis teeksite teie ka Abraami tegufid.

Matt. 3, 9. Luuk. 3, 8.

40. Aga nüüd püüate teie mind ära tappa, üht inimest, kes mina olen teile tõtt rää-

kinud, mis ma Jumalast olen kuulnud; seda ei ole Abraam mitte teinud.

41. Teie teete oma isa tegeusid. Siis ütlesid nemad tema wastu: Meie ei ole mitte porduelust sündinud, meil on üks Isa, Jumal.

42. Siis ütles Jeesus neile: Olets Jumal teie Isa, siis armastaksite teie ta mind; sest ma olen Jumalast wälja läinud, ja tulen temast; sest mina ep ole mitte iseenesest tulnud, waid tema on mind läkitanud.

p. 16, 27.

43. Mis pärast ei tunne teie mitte minu kõnesid? Sellepärast, et teie ei wõi minu sõna mitte kuulda.

44. Teie olete isast, * kuuradist, ja oma isa himude järele tahate teie teha; tema on † inimese tapja olnud algusest ja ep ole mitte seisma jäänud tõe sisse, sest tõtt ei ole mitte tema sees; kui ta walest räägib, siis räägib tema omaist, sest ta on walelik, ja waleliku isa.

* 1. Joh. 3, 8. † 1. Moos. 3, 4.

** 2. Peetr. 2, 4. 1. Kun. 22, 22.

45. Aga et mina tõtt räägin, siis ei usu teie mind mitte.

46. Kes teie seast wõib pattu minu peale tõeks tunnistada? Aga kui mina tõtt

räägin, mispärast ei usu teie mind mitte?

1. Peetr. 2, 22. Ebr. 7, 26.

47. Kes Jumalast on, see kuuleb Jumala sõnu, seepärast ei kuule teie mitte, sest et teie Jumalast ei ole.

p. 10, 26. 1. Joh. 4, 6.

48. Siis kostsid Juuda rahwas, ja ütlesid temale: Eks meie õieti ei ütle, et sina Samaria mees oled, ja et sul kuri waim on?

49. Jeesus kostis: Mul ei ole kurja waimu, waid mina auustan oma Isa, ja teie teutate mind.

50. Aga mina ei otji mitte oma auu; üks on, kes seda otjib ja kätte maksab.

51. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile, kui keegi minu sõna saab pidanud, see ei pea mitte surma nägema igaweste.

p. 5, 24.

52. Siis ütlesid Juuda rahwas tema wastu: Müüd oleme tunnud, et sinul kuri waim on. Abraam on surnud ja prohwetid, ja sina ütled: Kui keegi minu sõna saab pidanud, see ei pea mitte surma maitsema igaweste.

53. Sinaks suurem oled, kui meie isa Abraam, kes on surnud? Ja prohwetid on

surnud. Kelleks jina iseennast paned?

54. Jeesus kostis: Kui mina iseennast auustan, siis ei ole minu auu midagi; minu Isa on, kes mind auustab, teda teie ütlete eneste Jumala olevat. p. 5, 31. 41.

55. Ja teie ei ole teda mitte tunnud; aga mina tunnen teda, ja kui ma peaksin ütleva, et mina teda ei tunne, siis oleksin mina teie sarnane, walelik; aga mina tunnen teda, ja pean tema sõna.

56. Abraam, teie isa, sai väga rõõmsaks, et tema minu päewa pidi nägema, ja tema nägi seda, ja oli rõõmus. Luuk. 10, 24.

57. Siis ütlesid Juuda rahwas tema wastu: Sina ei ole weel wiiskümmend aastat wana, ja oled Abraami näinud?

58. Jeesus ütles nende wastu: Tõeste, tõeste, mina ütlen teile, enne kui Abraam sai, olen mina.

59. Siis wõtsid nemad * kiwa üles, et nemad teda pidid wiskama; aga Jeesus peitis ennast ära, ja läks kerkelt neist läbi minnes pühast kojast wälja; ja nõnda peajis tema ära.

9. Peatükk.

Kristus jaabab seda nägema, kes pime oli sündinud; ja mis tõne sest tõusnud.

Ja kui Jeesus mööda läks, nägi tema ühe inimese, kes pime oli sündinud.

2. Ja tema jüngrid küsisid temalt, ja ütlesid: Opetaja, kes on pattu teinud, seesinane, wõi tema wanemad, et ta pime on sündinud?

3. Jeesus kostis: Ei seesinane pole pattu teinud ega tema wanemad, waid et * Jumala teud pidid awalikuks saama. * p. 11, 4.

4. Mina pean tegema selle tegusid, kes mind on läkitanud, nii kaua, kui päew on; öö tuleb, millal ükski ei wõi midagi teha.

p. 5, 17, 19. 11, 9.

5. Nii kaua kui mina maailmas olen, olen mina maailma walgus. p. 8, 12.

6. Kui ta seda sai ütelnud, sülitas tema maa peale, ja tegi muda süljest, ja wõidis jelle mudaga pimedada filmi,

7. Ja ütles tema wastu: Mine, pese filmi Siloa tiigis; (seda seletatakse: läkitatud); siis läks tema sinna, ja pesi filmi, ja tuli nägew tagasi.

8. Aga naabrid, ja kes teda enne olid näinud pimedada olewat, ütlesid: Eks seejinane see ole, kes istus ja kerjas?

9. Muud ütlesid: See on seejinane. Aga muud: Tema on sedasama nägu. Tema ise ütles: Mina olen see.

10. Siis ütlesid nemad temale: Kuida on sinu silmad lahti tehtud?

11. Tema kostis ja ütles: Inimene, keda Jeesus eks hüütakse, tegi muda, ja wõidis seega minu filmi, ja ütles minule: Mine Siloa tiigi juure, ja pese filmi; aga kui ma sinna läksin ja filmi pesin, sain ma nägijaks.

12. Siis ütlesid nemad temale: Kus on tema? Tema ütles! Ei mina tea.

13. Siis wiisid nemad teda, kes enne pime oli, Wariseeride juure.

14. Aga see oli hingamise päew, kui Jeesus muda tegi, ja tema filmad lahti tegi.

15. Siis küsijid nemad jälle temalt, ja Wariseerid ka, kuida tema oli nägijaks saanud. Aga tema ütles neile: Tema pani muda minu filmade peale, ja mina pesin neid ja näen.

16. Siis ütlesid mõningad Wariseeridest: See sinane ei ole Jumalast, et ta hingamise päewa ei pea. Teised ütlesid: Kuida võib patune inimene niisugusid tähti teha? Ja nende seas oli riid.

17. Nemad ütlesid jälle pimedale: Sina, mis sa ütled temast, et ta sinu filmad on lahti teinud? Aga tema ütles: Tema on prohwet.

18. Aga Juuda rahwas ei uskunud mitte, et tema oli pime olnud ja nägijaks saanud, kunni nemad kutsusid selle wanemad, kes nägijaks oli saanud.

19. Ja nemad küsijid neilt, ja ütlesid: Kas see on teie poeg, keda teie ütlete pimedada sündinud olewat? Kuida tema siis nüüd näeb?

20. Tema wanemad kostsid neile, ja ütlesid: Meie teame et see meie poeg on, ja et ta pime ilmale tulnud.

21. Aga kuida tema nüüd näeb, ei tea meie mitte; ehk kes tema filmad on lahti teinud, ei tea meie mitte; tema on wana küll, küsige temalt; küll ta ise enese eest kostab.

22. Seda ütlesid tema wanemad, et nemad Juuda

rahvast *kartsid; sest Juuda rahvas olid ju isefeskis nõuiks wõtnud, et kui keegi teda Kristuseks pidi tunnistama, see pidi kogudusest wälja lükatama.

* p. 7, 13.

23. Seepärast ütlesid tema wanemad: Tema on wana küll; küsige temalt.

24. Siis kutsusid nemad teist korda inimese, kes pime olnud, ja ütlesid temale: Anna Jumalale auu; meie teame, et seesinane inimene patune on.

25. Siis wastas tema ja ütles: Kas tema patune on, ei tea mina mitte; üht asja tean ma, et ma pime olin ja näen nüüd.

26. Aga nemad ütlesid jälle tema wastu: Mis tegi tema sinule? Kuida tegi tema sinu silmad lahti?

27. Tema kostis neile: Juba ma olen teile ütelnud, ja teie ei ole seda kuulnud? Miks teie jälle tahate seda kuulda? Kas teie tahate ka tema jüngeriks heita.

28. Siis sõimasid nemad teda, ja ütlesid: Sina oled tema jünger, aga meie oleme Moosese jügrid. p. 8, 39.

29. Meie teame, et Jumal Mooseselega on rääki-

nud, aga sedasinast ei tea meie mitte, kust ta on.

30. Inimene kostis ja ütles neile: See on ometi õieti ime, et teie ei tea, kust ta on, ja tema on minu silmad lahti teinud.

p. 10, 37. 38.

31. Aga meie teame, et Jumal patuseid ei kuule, waid kui keegi jumalakartlik on ja teeb tema tahtmise järele, seda kuuleb tema.

32. Maailma algusest ei ole mitte kuulnud, et keegi on lahti teinud kellegi silmad, kes pime on sündinud.

33. Kui seesinane ei oleks Jumalast, siis tema ei wõiks ühtegi teha. p. 3, 2.

34. Nemad kostsid ja ütlesid temale: Sina oled kogu ni * pattude sees sündinud, ja sina õpetad meid? Ja tõukasid teda wälja.

* Luuk. 6, 22.

35. Jeesus kuulis seda, et nemad teda olid wälja tõuganud; ja kui ta teda leidis, ütles Jeesus tema wastu: Kas sa usud Jumala Poja sisse? Matt. 14, 23.

36. Tema kostis ja ütles: Jssand, kes see on, et mina tema sisse wõitfin uskuda?

37. Aga Jeesus ütles tema wastu: Küll sa oled

teda näinud, ja kes ſinuga räägib, ſee on ſeeſama.

p. 4, 26.

38. Aga tema ütles: Jeesus ſand, mina uſun; ja kum mardas teda.

p. 6, 69.

39. Ja Jeesus ütles: Mina olen kohtumõiftmiſeks ſeeſinase maailma ſiſſe tulnud, et need, kes ei näe, ſaawad nägijaks, ja kes näewad, pimedaks ſaawad.

40. Ja mõningad Bariſeerideſt, kes tema juures olid, kuulſid ſeda, ja ütlesid tema waſtu: Kas meie ka pimedad oleme?

41. Jeesus ütles nende waſtu: Oleſite teie pimedad, ſiis ei oleks teil mitte pattu, aga et teie nüüd ütlete: Meie näeme! ſiis jääb teie patt.

p. 15, 22.

10. Peatükk.

Heaſt karjaneſt ja tema lambaift. Lammaste lauda ukſeſt. Kas Kristus õige õnniſtegiſija pidi olema?

Tõeſte, tõeſte, mina ütlen teile: Kes ei lähe ukſeſt ſiſſe lammaste lauta, waid aſtub mujalt ſiſſe, ſee on waras ja rööwel.

2. Aga kes ukſeſt ſiſſe läheb, ſee on lammaste karjane.

3. Sellele teeb ukſehoidja lahti, ja lambad kuulewad

tema healt, ja tema kutsub oma lambaid nime päraſt, ja wiib neid wälja.

Jef. 43, 1.

4. Ja kui ta oma lambad ſaab wälja ajanud, ſiis käib tema nende eel, ja lambad käiwad tema järel, ſeſt nemad tunnewad tema healt.

p. 8, 43.

5. Aga wõera järel ei käi nemad mitte, waid põgenewad tema eeſt, ſeſt nemad ei tunne wõeraſte healt mitte.

6. Selle tähendamise ſõna ütles Jeesus neile; aga nemad ei mõiſtnud mitte, miſ ſee pidi olema, miſ tema neile rääkis.

7. Seepäraſt ütles Jeesus jälle nende waſtu: Tõeſte, tõeſte, mina ütlen teile: Mina olen lammaste ukſ.

8. Kõik, kes enne mind on tulnud, need on wargad ja rööwliid; aga lambad ei ole neid mitte kuulnud.

Ser. 23, 2. Eſef. 34, 2—6.

9. Mina olen ukſ: kui keegi minuſt ſiſſe läheb, ſee peab õndsaks ſaama, ja peab ſiſſe ja wälja minema ja ſõõmiſt leidma.

10. Waras ei tule muu päraſt, kui waraſtama ja tapma ja hukkama; mina

olen tulnud, et neil peab elu ja kõi rohkeſte olema.

11. Mina olen hea karjane; hea karjane jätab oma elu lammaste pärast.

Saul. 23, 1.

12. Aga palgaline, keſ ei ole karjane, kelle oma lambad ei ole, näeb hundi tulewat, ja jätab lambad maha ja põgeneb; ja hunt wõtab neid finni, ja pillab lambad laiale.

13. Aga palgaline põgeneb, ſeſt et tema on palgaline, ja tema ei hooli lammastest mitte.

14. Mina olen hea karjane ja tunnen omaſid, ja minu omaſed tunnewad mind.

15. Nõnda kui mind Jſa tunneb, ja mina tunnen Jſa, ja jätan oma elu lammaste pärast.

p. 6, 46. 7, 29.

16. Ja minul on weel * teiſed lambad, need ei ole mitte ſeſtinäſest laudaſt, ja neid pean mina ka ſiia tooma, ja nemad kuulewad minu healt, ja peab üks kari ja üks karjane olema.

** Jſ. 49, 6.*

17. Seepärast armastab mind Jſa, ſeſt et mina jätan oma elu, et ma ſeda jälle wõtän.

18. Ükſti ei wõta ſeda

minu käeſt, waid ma jätan ſeda iſeenefeſt; minul on meelewald ſeda jätta, ja * meelewald ſeda jälle wõtta; ſelle läſuſõna olen mina oma Jſalt ſaanud. *p. 14, 31.*

19. Siis tõuſis taas riid Juuda rahwa ſekka nende ſõnade pärast. *p. 7, 43. 9, 16.*

20. Aga palju nende ſeaſt ütlesid: Temal on kuri waim, ja tema jampſib; miſ teie teda kuulete?

21. Teiſed ütlesid: Meed ei ole mitte niijugufeſed sõnad, kui ſelle, keda kurjaſt waimuſt waewataſſe; kaſ kuri waim wõib pimedate ſilmi lahti teha?

22. Aga ſiis peeti firiku-päewa Jeruufalemmas, ja talw oli.

23. Ja Jeeſus kõndis pühäſ kōjaſ Saalomoni wõlwitud hoones.

24. Siis aſtuſid Juuda rahwaſ ringi tema ümber, ja ütlesid tema waſtu: Kauaſ jätad ja meie hinge kahe waele? Oled ſa Kris-tuſ, ſiis ütle meile ſeda julgeſte.

25. Jeeſus koſtiſ neile: Mina olen teile ütelnud, ja teie ei uſu mitte; * teud, miſ mina teen oma Jſa nimel, needſinäſed tunniſ-tawad minuſt. ** p. 6, 36. 15, 24.*

26. Aga teie ei usu mitte; sest teie ei ole mitte minu lammastest, nõnda kui ma teile olen ütelnud. p. 8, 46.

27. Minu lambad kuuluvad minu healt, ja mina tunnen neid, ja nemad käitvad minu järel. p. 8, 19, 47.

28. Ja mina annan neile igawese elu, ja nemad ei saa elades hukka, ja ükski ei kisu neid minu käest.

p. 6, 39. p. 17, 12.

29. Minu Isa, kes neid mulle on annud, on suurem kui kõik; ja ükski ei wõi neid minu Isa käest kistuda.

p. 14, 28.

30. Mina ja Isa oleme üks.

p. 17, 21.

31. Siis wõtsid Juuda rahwas jälle kiwa maasi, teda nendega wisata.

32. Jeesus kostis neile: Palju häid tegusid olen ma teile näidanud oma Isast; mis suguse teu pärast nende seast wiskate teie mind kiwidega?

33. Juuda rahwas kostis temale ja ütlesid: Hea teu pärast ei wista meie sind mitte kiwidega, waid Jumala teutamise pärast, ja et sina, kes sa inimene oled, iseennast Jumalaks teed.

34. Jeesus kostis neile: * Eks teie käsku ei ole kirjutatud: Mina olen ütelnud, teie olete jumalad?

* Paul 82, 6.

35. Kui tema neid jumalaks hüüab, kellele Jumala sõna wõlbi, ja kiri ei wõi waleks jääda;

36. Kas teie siis ütlete sellele, keda Isa on pühitsemud, ja maailma sisse läkitanud: Sina teutad Jumalat! et ma olen ütelnud: Mina olen Jumala Poeg?

37. Kui mina oma Isa tegusid ei tee, siis ärge uskuge mind;

38. Aga kui mina neid teen, siis uskuge tegusid, kui teie mind ei usu, et teie mõistaksite ja usute, et Isa minu sees, ja mina tema sees olen. p. 14, 11.

39. Siis püüdisid nemad taas teda kinni wõtta; ja tema läks nende käest ära.

40. Ja tema läks jälle teine poole Jordanit, sinna paika, kus Johannes esmalt oli ristimas, ja jäi sinna.

41. Ja palju tulid tema juure, ja ütlesid: Johannes ei teinud küll ühtegi imetähte; aga kõik, mis Johannes jesisinast on ütelnud, see on tõsi.

42. Ja seal uskusid palju tema sisse.

11. Beatükk.

Laatsaruse ülesäratamisest. Wari-
feeride nõuu Kristuse wastu.

Uga üks haige oli, Laats-
jarus Betaaniast, * Ma-
ria ja tema õe Marta ale-
wist. * Luut. 10, 38. 39.

2. (Uga Maria oli see,
kes Jēsandat kalli salwiga
oli wõidnud, ja tema jalgu
oma juustega kuiwatanud;
kelle wend Laatsjarus haige
oli.) p. 12, 3.

3. Siis läkitasid tema õed
tema juure, ja ütlesid: Jē-
sand, waata, keda sina ar-
mastad, see on haige.

Jer. 31, 3.

4. Uga kui Jeesus seda
kuulis, ütles tema: See si-
nane haigus ei ole surmats,
waid Jumala auuks, et
Jumala Poega see läbi
peab aruustatama.

5. Uga Jeesus armastas
Martat, ja tema õde, ja
Laatsjarust. p. 14, 21.

6. Kui ta nüüd kuulis teda
haige olemat, siis jäi tema
weel kaks päewa sinna
paita, kus ta oli.

7. Pärast seda ütles tema
jüngritele: Läheme jälle
ära Juuda maale!

8. Jüingrid ütlesid temale:
Õpetaja, wast piüüdsid sind
Juuda rahwas kiwidega

wisata, ja sina lähed jälle
sinna? p. 8, 59. p. 10, 31.

9. Jeesus kostis: Etts kaks-
teistkümmend tundi ei ole
päewal? Kui keegi päewa
ajal kõnnib, ei tõuka tema
ennast mitte, sest ta näeb
selle maailma walget.

10. Uga kui keegi õõsel kõn-
nib, see tõukab ennast, sest
tema sees ei ole walgust.

p. 12, 35. 8, 21.

11. Seda rääkis tema, ja
pärast seda ütles tema neile:
Laatsjarus, meie sõber, ma-
gab, aga ma lähen teda
unest üles äratama.

Matt. 9, 24.

12. Siis ütlesid tema
jüingrid: Jēsand, magab
tema, siis saab ta terweks.

13. Uga Jeesus rääkis tema
surmast; aga nemad mõt-
lesid, et tema une maga-
misest pidi rääkima.

14. Siis ütles Jeesus neile
julgeste: Laatsjarus on ära
surnud.

15. Ja mina olen rõõmus
teie pärast, et ma seal ei
olnud, et teie wõtaksite us-
kuda; aga läti ära tema
juure.

16. Siis ütles Toomas,
keda hüütakse kaksikut,
nende wastu, kes ta jüingrid:
Lähme meie ka ära, et meie
temaga sureme!

17. Ja kui Jeesus tuli,

leidis tema, et ta ju neli päewa oli hauas olnud.

18. Aga Jeruusalemma ligi oli Betaania, ligi wiisteistkümmeend wagu maad.

19. Ja palju Juuda rahwast olid tulnud Marta ja Maria juure, nende meelt lahutama nende wenna pärast.

20. Kui nüüd Marta sai kuulnud, et Jeesus tuli, läks ta tema wastu; aga Maria jäi koju.

21. Siis ütles Marta Jeesuse wastu: Jssand, oleksid sina siin olnud, minu wend ei oleks mitte surnud.

22. Aga nüüdki tean mina, et Jumal sulle annab, mis sina iial Jumala käest palud.

23. Jeesus ütles tema wastu: Sinu wend peab üles tõusma.

24. Marta ütles temale: Ma tean, et ta peab üles tõusma ülestõusmises wiimsel päewal.

25. Jeesus ütles temale: **Mina olen ülestõusmine ja elu; kes minu sisse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb!**

26. **Ja igauks, kes elab ja usub minu sisse, see ei pea mitte igaweste ära surema; kas sina seda usud?**

27. Tema ütles tema wastu:

Jah, Jssand, ma olen uskunud, et sina oled Kristus Jumala Poeg, kes maailma pidi tulema.

28. Ja kui ta seda sai ütelnud, läks tema ära ja kutsus oma õde Mariat salaja, ja ütles: Opetaja on siin ja kutsub sind.

29. Kui tema seda kuulis, tõusis ta sedamaid üles, ja tuli tema juure.

30. Sest Jeesus ep olnud weel mitte alewisse tulnud, waid oli weel seal paigas, kus Marta tema wastu oli tulnud.

31. Kui nüüd Juuda rahwas, kes tema juures seal kojäs olid ja teda finnitasi, nägid, et Maria äkitselt üles tõusis ja wälja läks; käisid nemad tema järel, ja ütlesid: Tema läheb hana juure seal nutma.

32. Kui nüüd Maria sinna tuli, kus Jeesus oli, ja teda nägi, heitis ta tema jalgade ette maha, ja ütles tema wastu: Jssand, oleksid sina siin olnud, minu wend ei oleks mitte ära surnud.

33. Kui nüüd Jeesus teda nägi nutwat, ja Juuda rahwa ka nutwat, kes tema maga olid tulnud, siis kihwatas tema süda waimus, ja tema meel sai kurwaks,

34. Ja ta ütles: Kuhu

olete teie teda pannud? Nemad ütlesid temale: Jssand, tule ja waata!

35. Jeesus nuttis.

Luuft. 19, 41.

36. Siis ütlesid Juuda rahwas: Wata, kuidas tema teda on armastanud!

37. Aga mõningad nende seast ütlesid: Eks seesinane, kes pimedada filmad on lahti teinud, ei wõinud teha, et ta seesinane ep oleks surnud?

38. Siis kihwatas Jeesuse süda taas tema sees, ja tema tuli haua juure; aga seal oli auk ja * kiwi sinna peale pandud. * Matt. 27, 60.

39. Jeesus ütles: Tõstke kiwi ära! Siis ütles Marta, surnu õde, tema wastu: Jssand, tema haieeb ju, sest tema on ju neli päewa hauas olnud.

40. Jeesus ütles temale: Eks mina ole sulle ütelnud: kui sa usuksid, saaksid sina Jumala auu näha?

41. Siis tõstsid nemad kiwi ära, kus all surnud oli; aga Jeesus tõstis oma filmad üles, ja ütles: Mina tänan sind, Jsa, et sa mind oled kuulnud;

42. Aga mina teadsin, et sa mind ikka kuuled; aga * rahwa pärast, mis jin ümber seisab, räägin mina,

et nemad usuksid, et sina mind oled läkitanud.

* p. 12, 30.

43. Ja kui ta seda sai ütelnud, kirjendas tema suure healega: Laatsarus, tule wälja!

p. 5, 28. 29.

44. Ja surnud tuli wälja jalust ja kästist surnu mähmetega mähitud, ja tema filmad olid hikirätituga ümber mässitud. Jeesus ütles neile: Peastke teda lahti, ja laske teda minna!

45. Siis uskusid tema sisse palju Juuda rahwast, kes Maria juure olid tulnud ja näinud, mis Jeesus oli teinud.

p. 10, 42.

46. Aga mõningad neist läksid ära Wariseeride juure, ja ütlesid neile, mis Jeesus oli teinud.

47. Siis kogusid ülemad preestrid ja Wariseerid suure kohtu koftu, ja ütlesid: Mis peame meie tegema? Sest seesinane inimene teeb palju imetähti.

48. Kui meie teda nõnda jätame, siis usuvad kõik tema jisse; siis tulewad Rooma rahwas, ja wõtawad meie paiga ja rahwa ära.

49. Aga üks nende seast, Kaiwas, kes sel aastal ülem preester oli, ütles nende wastu: Teie ei tea ühtegi,

50. Ega mõtle mitte selle

peale, et meile parem on, et üks inimene sureb rahwa eest, ja et kõit rahwas hukka ei saa.

p. 18, 14.

51. Aga jeda ei rääkinud tema mitte iseenesest, waid et tema sel aastal ülem preester oli, siis * kuulutas tema prohwti wiisil, et Jeesus pidi surema rahwa eest;

* 2 Moos. 28, 30.

52. Ja mitte seesinase rahwa eest ühispäinis, waid et tema ka laiale pillatud Jumala lapsed pidi * ühtekokku koguma.

* p. 10, 16.

53. Seepärast pidasid nemad sest päewast üheskõus nõuu, et nemad teda pidid ära tapma.

54. Siis ei käinud Jeesus enam awalikult Juuda rahwa seas, waid läks sealt ära ühtemaakõhta kõrbe ligi, linna, mis hüütakse Ewraimiks; ja wiibis sinna oma jüngritega.

55. Aga Juuda rahwa paasapüha oli ligi, ja palju läksid sealt maalt Jeruusalemma enne paasapüha, et nemad endid pidid puhastama.

2 Aja 30, 17.

56. Siis otsisid nemad Jeesust, ja rääkisid üks teisega pühast kojast seistes: Mis arwate teie, et tema ei tule pühiks?

57. Sest ülemad preestrid ja Wariseerid olid ka kasi annud, et see, kes peaks teadma, kus ta pidi olema, pidi teada andma, et nemad teda wõiksid kinni wõtta.

12. Peatükk.

Kristust wõitakse. Ta läheb Jeruusalemma. Opetab oma surma kasi. Juuda rahwa sõgeus. Kristuse õpetus iseenesest.

(S. 1—8. Matt. 26, 6—13. Mark. 14, 3—9.)

Aga kuus päewa enne paasapüha tuli Jeesus Beetaania, kus Laatsarus oli, kes surnud oli olnud, keda tema surmusest oli üles äratanud.

2. Siis tegid nemad seal temale õhtusöömaaja, ja Marta tallitas kõit; ja Laatsarus oli üks neist, kes temaga lauast istusid.

3. Siis wõttis Maria naela selget ja wäga kallist nardi-salwi, ja wõidis Jeesuse jalgu, ja kuivatas temale jalgu oma juustega; aga koda sai täis salwi haisu.

4. Siis ütles üks tema jüngritest, Juudas, Siin mona poeg Iskariot, kes teda pärast ära andis:

5. Mis pärast ei ole see salw mitte ära müüdnud kolme saja teenari-raha eest, ja waestele antud?

6. Aga ſeda ütles tema, ei mitte, et ta waeste eest muret kandis, waid et ta waras oli, ja tema käes kuffur oli, ja ta kandis, * mis ſiſſe pandi.

* Luut. 8, 3.

7. Siis ütles Jeesus: Jäta teda rahule; ſeda on tema hoidnud minu matuſe päewaks;

8. Seſt waſeid on ifka teie juures, aga mind ep ole teil mitte ifka.

9. Aga palju Juuda rahwa ſeaſt ſaid nüüd teada, et tema ſeal oli, ja ei tulnud mitte ükſipäinis Jeesuſe päraſt ſinna, waid et nemad ka Laatsjaruſt wõikſid näha ſaada, keda tema oli ſurnuſt ülles äratanud. p. 11, 43. 44.

10. Aga ülemad preeſtrid pidaiſid nõuu, et nemad Laatsjaruſt ka wõikſid ära tappa;

11. Seſt tema päraſt läks palju Juuda rahwaſt ſinna, ja uſkuſid Jeesuſe ſiſſe.

p. 11, 45. (S. 12—19. Matt. 21, 1—11. Mark. 11, 1—10. Luut. 19, 29—40.)

12. Teiſel päewal, kui palju rahwaſt, mis oli pühiks tulnud, kuulis, et Jeesus Jeruuſalemma pidi tulema,

13. Wõtkſid nemad pal-mipuu okſe, ja lätkid wäija tema waſtu, ja liſendaiſid:

* Hoſianna, kiidetud olgu ſee, kes tuleb Jēſanda nimel, Jēraeli kuningas!

* Luut 118, 25. 26.

14. Aga Jeesus leidis ühe eeſli, ja iſtus tema ſelga, nõnda kui kirjutatud on:

Matt. 21, 7. Mark. 11, 7. Luut. 19, 35.

15. Ära kardada mitte, Siioni tütar! waata, ſinu kuningaſ tuleb, ja iſtub emaceſli jalu ſeljas.

Satar. 9, 9.

16. Aga ſeda ei mõiſtnud jüngrid eſtalgu mitte; waid kui Jeesus oli auu ſiſſe tõſtetud, ſiis tuli nende meele, et ſee temaſt oli kirjutatud, ja et nemad temale ſeda olid teinud.

17. Aga rahwas, mis tema juures oli, tunniſtas, et tema Laatsjaruſe oli hauaſt wälja hüüdnud, ja teda ſurnuſt ülles äratanud.

18. Seepäraſt läks ka rahwas tema waſtu, kui nemad kuulſid, et tema ſelle imetähe oli teinud.

19. Aga Warifeerid rääkiſid iſeſekſis: Etſ teie näe, et teie ei wõi midagi teha; waata, * kōik maailm jookſeb tema järele.

* p. 11, 48.

20. Aga mõningad Kreeka mehed olid nende ſeaſt, kes olid tulnud pühiks Jumalat kummardama;

21. Needeſinaſed tulid nüüd Wilippuſe juure, kes oli

Petsaidast, Kalilea maa lin-
nast, ja palusid teda ja ütlesid:
Isand, meie tahame
Jeesust näha!

22. Wilippus tuleb ja ütleb
seda Andreale, ja Andreas
ja Wilippus ütlesid jälle
Jeesusele.

23. Aga Jeesus kostis neile
ja ütles: Tund on tulnud,
et inimese Poeg peab auu
sisse tõstetama. p. 13, 32. 17, 1.

24. Tõeste, tõeste, mina
ütlen teile: Kui * nisuiwa
maa sisse ei lange, ja ära ei
sure, siis jääb tema üksi;
aga kui ta sureb, siis kannab
tema palju wilja.

* Room. 14, 9. 1. Kor. 15, 37.

25. Kes oma elu armastab,
see kaotab seda, ja kes oma
elu wihkab siin maailmas,
see hoiab seda igaweseks
eluks. Luut. 17, 33.

26. Kui keegi mind teenib,
see käigu minu järel, ja *
kus mina olen, seal peab
minu teener ka olema; ja
kes mind teenib, seda tahab
minu Isa auustada.

* p. 14, 3. 17, 24.

27. Müüd on * minu hing
kurb. Ja mis pean ma
ütleva? Isa, peasta mind
sest tunnist! Aga seepärast
olen mina selle tunni sisse
tulnud.

* Matt. 26, 38.

28. Isa, auusta oma
nime! Siis tuli heal

taewast: **Juba mina
olen auustanud, ja ta-
han jälle auustada!**

29. Aga rahwas, mis seal
seisis ja seda kuulis, ütles:
Pitne on müristanud; aga
teised ütlesid: Üks ingel on
temaga rääkinud.

30. Jeesus kostis ja ütles:
See heal ep ole mitte minu
päraft sündinud, waid * teie
päraft.

* p. 11, 42.

31. Müüd läib kohus üle
seesinase maailma; müüd
lükatakse seesinase maailma
würst wälja.

p. 16, 11.

32. Ja mina tahan, kui
mind maast * üles tõste-
takse, neid kõiki enese poole
tõmmata.

* p. 8, 28.

33. Aga seda ütles tema
tähendades, mis surma tema
pidi surema.

34. Siis wastas rahwas
temale: Meie oleme kuul-
nud käsuõpetusest, et Kris-
tus * jääb igaweste; kuidas
ütled siis sina, et inimese
Poega peab ülendatama?
Kes on see inimese Poeg?

* Zan. 7, 14. Paul 110, 4.

35. Siis ütles Jeesus neile:
* Walgus on weel ürike-
seks ajaks teie juures; kõn-
dige nii laua, kui teil wal-
gus on, et pimedus teid
tinni ei wõta; sest kes pi-
meduses kõnnib, see ei tea,
kuhu tema läheb.

p. 8, 12.

36. Uskuge walguse sisse, nii kaua kui teil walguš on, et teie * walguse lapsiks saate. Seda rääkis Jeesus, ja läks ja peitis ennast nende eest ära. * Gewes. 5, 8.

37. Ja et tema küll nii mitu imetähte oli teinud nende nähes, ei uskunud nemad siiski tema sisse;

38. Et prohwetit Jესaja sõna pidi tõeks saama, mis tema ütles: Issand, kes on meie kuulutamist uskunud, ja kellele on Issanda käsiwarš ilmutatud? Jes. 53, 1.

39. Seepärast ei wõinud nemad uskuda, sest Jესaja ütles taas:

40. Tema on nende silmad sõgedaks teinud ja nende südamed kõwaks, et nemad silmadega ei näe ja südamega ei mõista, ja ümber ei pööra, et mina neid ei saa parandada. Jes. 6, 9, 10.

41. Seda ütles Jესaja, kui ta tema (Jeesuse)* auu nägi, ja temast rääkis. *Jes. 6, 1—3.

42. Siiski uskusid ta palju ülematest tema sisse; aga Wariseeride pärast ei tunistanud nemad seda mitte üles, et neid ei peaks * kogudusest wälja lükatama. * p. 9, 22.

43. Sest nemad armastasid inimeste auu enam kui Jumala auu. p. 5, 44.

44. Aga Jeesus hüüdis ja ütles: Kes minu sisse usub, see ei usu mitte minu sisse, waid selle sisse, kes mind on läkitanud.

45. Ja kes mind näeb, see näeb seda, kes mind on läkitanud. p. 14, 9, 10, 30.

46. Mina, walguš, olen maailma tulnud, et üksi, kes minu sisse usub, pimeduse sisse ei pea jääma. p. 1, 9, 8, 12, 9, 5. Jes. 49, 6.

47. Ja kui keegi minu sõnu kuuleb, ning ei usu mitte, selle peale ei mõista mina mitte kohut; sest mina ei ole tulnud maailma peale kohut mõistma, waid maailma õndsaks tegema. p. 3, 17.

48. Kes mind põlgab ja ei wõta minu sõna wastu, sel on ju see, kes tema peale kohut mõistab, sõna, mis ma olen rääkinud, seesama peab tema peale kohut mõistma wiimsel päewal. p. 3, 18, 5 Moos. 18, 18, 19.

49. Sest ma pole iseenesest rääkinud, waid Isa, kes mind on läkitanud, see on mulle käjusõna annud, mis ma pean ütleva, ja mis ma pean rääkima. p. 14, 31.

50. Ja mina tean, et tema käjusõna on igawene elu; mis mina nüüd räägin, seda räägin ma nõnda, kui Isa mulle on ütelnud.

13. Peatükk.

Jalgade pesemine. Käsusõna armastusest. Jeesus tunnistas üles oma äraandjat ja Peetruse langemist patu sisse.

Uga enne paasapiüha, kui Jeesus teadis, et tema tund oli tulnud, et ta siit maailmast pidi ära minema. Isa juure, otsegu tema oli armastanud omaksid, kes maailmas olid, nõnda on ta neid armastanud otsani.

2. Ja kui õhtusöömaaeg käes oli (kui * kurat ju oli Juuda, Siimona poja Issakarioti südamesse annud, et ta teda pidi ära andma,)

* Luuk. 22, 3.

3. Ja Jeesus teadis, et Isa kõik tema kätte oli annud, ja et tema Jumalast oli tulnud, ja Jumala juure läks;

Matt. 11, 27.

4. Siis tõusis tema õhtusöömaajast üles ja pani oma riided maha, ja võttis rätiku ja sidus enese ümber.

5. Pärast waldas tema wett waagna sisse, ja hakkas jüngerite jalgu pesema, ja rätikuga kuiwatama, mis tema ümber oli seutud.

6. Siis tuleb tema Siimona Peetruse juure, ja tema ütleb tema wastu: Issand, sinaks minu jalgu pesed?

7. Jeesus wastas ja ütles tema wastu: Mis mina teen, seda ei tea sina nüüd mitte, aga pärast seda pead ja teada saama.

8. Peetrus ütleb tema wastu: Elades ei pea sa minu jalgu pesema! Jeesus wastas temale: Kui mina sind ei pese, siis ep ole sul osa minuga.

9. Siimon Peetrus ütleb tema wastu: Issand, ei mitte üksipäinis minu jalgu, waid ka käsi ja pead.

10. Jeesus ütleb temale: Kes pestud on, sellele ep ole tarwis muud kui jalgu pesta, sest ta on üleüldse puhast; ja teie olete * puhtad, aga mitte kõik. *p. 15, 3.

11. Sest tema teadis, kes teda pidi ära andma; see pärast ütles tema: Teie ep ole kõik puhtad.

p. 6, 64. 70. 71.

12. Kui tema nüüd nende jalad sai ära pesnud, ja oma riided wõtnud, siis istus tema jälle maha ja ütles nende wastu: Kas teie teate, mis mina teile olen teinud?

13. Teie hüüate mind õpetajaks ja Issandaks ja ütlete õieti, sest mina olen see.

14. Kui nüüd mina, Issand ja õpetaja, teie jalgu

olen pesnud, siis peate teie ka üks teise jalgu pesema.

Luu. 22, 27.

15. Sest ühe õpetuse märgi olen ma teile annud, et ka teie nõnda teete, kui mina teile olen teinud.

1. Peetr. 2, 21. 1. Joh. 2, 6.

16. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Sulane ep ole mitte suurem, kui tema isand, ega läst suurem kui see, kes teda on läkitanud.

p. 15, 20.

17. Ja kui teie seda teate, õndsjad olete teie, kui teie seda teete. Matt. 7, 24. Jak. 4, 17.

18. Mina ep ütlen teist kõigist; ma tean, keda ma olen ära walitsenud, waid seepärast, et * kiri pidi tõeks saama: Kes minuga leiba sööb, see tõstab oma lanna minu wastu üles.

* Laul 41, 10.

19. Sest ajast ütlen mina teile, enne kui see sünnib, et, kui see saab jündinud, teie usute, et mina see olen.

20. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Kes wastu wõtatab, kui mina kedagi läkitan, see wõtatab mind wastu, oga kes mind wastu wõtatab, see wõtatab teda wastu, kes mind on läkitanud.

Matt. 10, 40.

(S. 21—30. Matt. 26, 21—25. Mark. 14, 18—21. Luu. 22, 21—23.)

21. Kui Jeesus seda sai ütelnud, sai tema koguni kurwaks, ja tunnistas ja ütles: Tõeste, tõeste, mina ütlen teile, et üks teie seast mind ära annab.

Matt. 26, 21.

22. Siis waatasid jüngerid üks teise silmi ja olid kafe wahel, kellest ta pidi rääkima.

23. Aga Jeesuse süles oli maas lauas üks tema jüngeritest, keda Jeesus armastas.

p. 19, 26.

24. Selle poole lõi Siimon Peetrus peaga, et tema pidi kuulama, kes see küll pidi olema, kellest tema rääkis.

25. Aga seesinane lastis ennast Jeesuse rinna peale, ja ütles tema wastu: Isand, kes see on?

26. Jeesus wastas: See on seesama, kellele mina paluse sisse kastan ja annan. Ja tema kastis paluse sisse, ja andis seda Juudale, Siimona poja Isariotile.

27. Ja paluse järele läks * saadan tema sisse. Siis ütles Jeesus temale: Mis sa teed, seda tee usinaste!

* J. 2.

28. Aga seda ei mõistnud ükski neist, kes lauas maas istusid, mispärast tema seda temale ütles.

29. Sest mõned mõtlejad, et Juuda käes * kulkur oli, et Jeesus temale pidi ütlemä: Osta, mis meile tarwis on pühiks, ehk et tema waestele midagi pidi andma. * p. 12, 6.

30. Kui tema nüüd paluse sai wõtnud, läks tema sedamäid wälja; aga öö oli.

31. Kui ta nüüd oli wälja läinud, ütles Jeesus: Nüüd on inimese Poeg auustatud, ja Jumal on tema sees auustatud.

32. Ous Jumal tema sees auustatud, siis * auustab teda ka Jumal iseeneses, ja auustab teda pea.

* p. 12, 23. 17, 1.

33. Papsukesed, mina olen weel ürikeseks ajaks teie juures, küll teie otsite mind, ja otsegu mina * Juuda rahwa wastu olen ütelnud: Kuhu ma lähen, sinna ei wõi teie mitte tulla, nõnda ütlen mina nüüd teile ka.

* p. 7, 34. 8, 21.

34. Ühe uue käsufõna annan mina teile, et teie üks teist peate armastama, nõnda kui mina teid olen armastanud, et teie ka üks teist peate armastama.

p. 15, 12. 17.

35. Sestjamaast tunnewad kõid, et teie minu

jüingrid olete, kui teil armastus on isekeskis.

(S. 36—38. Matt. 26, 33—35. Mark. 14, 29—31. Luf. 22, 31—34.)

36. Siimon Peetrus ütleb tema wastu: Jssand, kuhu sa lähed? Jeesus wastas temale: Kuhu mina lähen, ei wõi sa nüüd mitte minu järel käia; aga pärast pead sa mu järel käima.

37. Peetrus ütleb tema wastu: Jssand, miks ma nüüd ei wõi sinu järel käia? Ma tahan oma elu sinu pärast jätta.

38. Jeesus wastas temale: Tabad sina oma elu minu pärast jätta? Tõeste, tõeste, mina ütlen sulle: Kuff ei laula mitte enne, kui sina mind ju kolm korda saad ära salanud. Mark. 14, 30. 72.

14. Peatükk.

Kristuse äraminemisest. Opetus usust, armastusest, palwest, Pilhast Waimust, ja waimultust rahust.

Teie süda ärgu ehmatägu mitte; uskuge Jumala sisse, siis usute teie ka minu sisse.

2 Minu Isa majas on mitu eluaset; kui see nõnda ep oleks, siis ütleksin mina teile. Ma lähen teile aset walmistama; 2. Kor. 5, 1.

3. Ja kui ma saan läinud,

siis maailm ei näe mind mitte enam, aga teie peate mind nägema; sest mina elan, ja teie peate elama.

p. 16, 16.

20. Sel päewal peate teie tundma, et ma olen oma Isa sees, ja teie minu sees, ja mina teie sees.

21. Kellel minu käjusõnad on, ja kes neid peab, see on see, kes mind armastab; aga kes mind armastab, seda armastatakse minu Isast, ja mina tahan teda armastada, ja iseennast temale ilmutada.

22. Tema wastu ütleb Juudas (mitte Iskariot): Issand, mis see on, et sa ennast meile tahad ilmutada, ja ei mitte maailmale?

23. Jeesus wastas ja ütles temale: **Kui keegi mind armastab, küll see peab minu sõna, ja minu Isa armastab teda, ja meie tahame tema juure tulla, ja eluaset tema juure teha.**

24. Kes mind ei armasta, see ei pea minu sõnu; ja sõna, mis teie kuulete, ep ole mitte minu, waid Isa sõna, kes mind on läkitanud.

25. Seda olen mina teile rääkinud teie juures olles.

26. Aga trööstija, Püha Waim, keda minu Isa tahab läkitada minu nimel, seejama peab teile õpetama kõik, ja teie meeletuleta kõik, mis mina teile olen ütelnud.

f. 16.

27. **Rahu * jätan mina teile, oma rahu annan ma teile; mina ei anna teile mitte, nõnda kui maailm annab. Teie süda ärge ehmatagu, ega saagu mitte arast.**

*p. 16, 33. Wil. 4, 17.

28. Teie olete kuulnud, et ma teile olen ütelnud: Mina lähen ära, ja tulen jälle teie juure. Kui teie mind armastaksite, küll teie siis oleksite rõõmsad, et ma olen ütelnud: Mina lähen Isa juure; sest minu Isa on suurem mind.

29. Ja nüüd olen mina teile ütelnud enne kui see sünnib, et teie usute, kui see sünnib.

p. 13, 19.

30. Mina ei saa enam palju teiega rääkida, sest sellesinase maailma würst tuleb, ja ei saa minust ühtigi.

p. 12, 31.

31. Aga et maailm mõistaks, et mina Isa armastan, ja nõnda teen, * kui Isa mind on läkitanud: **Tõuske üles, mingem siit ära!**

* p. 10, 18.

15. Peatükk.

Kristus on õige wiinapuu. Tema õpetus armastusest ja maailma wihkamisest. Ta tõutab Püha Waimu.

Mina olen tõsine wiinapuu ja minu Jsa on maamees.

2. Jga wiinapuu oksa minu sees, mis wilja ei kannu, kisub tema ära, ja igauht, kes wilja kannab, harib tema, et ta enam wilja kannab. Matt. 15, 13.

3. Juba teie olete puhtad sõna pärast, mis mina teile olen rääkinud.

4. Jääge minu sisse, ja mina teie sisse; otsekui wiinapuu oks ei wõi wilja kanda iseenesest, kui tema ei jää wiinapuu külge, nõnda ka teie, kui teie ei jää minu sisse.

5. Mina olen wiinapuu, teie wiinapuu oksad; kes minu sisse jääb, ja mina tema sisse, see kannab palju wilja; sest minuta ei wõi teie ühtegi teha.

6. Kui keegi minu sisse ei jää, see heidetakse wälja kui wiinapuu oks, ning kuiwab ära; ja neid kogutakse kokku, ja heidetakse tulesse, ja põletatakse ära.

7. Kui teie minu sisse jääte, ja minu sõnad teie

sisse jääwad, siis palute teie, mis teie iial tahate, ja see peab teile sündima.

8. Ses on minu Jsa auustatud, et teie palju wilja kannate, ja peate minu jüingrid olema.

9. Otsekui minu Jsa mind on armastanud, nõnda olen mina ka teid armastanud; jääge minu armastuse sisse.

10. Kui teie minu käsusõnad peate, siis jääte teie minu armastuse sisse, nõnda kui mina oma Jsa käsusõnad olen pidanud, ja jään tema armastuse sisse.

11. Seda olen mina teile rääkinud, et minu rõõm teie sisse jääks, ja teie rõõm täis saaks.

12. See on minu käsusõna: et teie üks teist peate armastama, nõnda kui mina teid olen armastanud.

13. Suuremat armastust ep ole ühelgi, kui see, et tema oma elu jätab oma sõbrade eest.

14. Teie olete minu sõbrad, kui teie teete, mis mina teid käsin.

15. Mina ei ütle teid enam sulased olewat; sest sulane ei tea, mis tema isand teeb; aga teid olen mina sõbraks hüüdnud, et ma kõik, mis mina oma Jsalt olen

kuulnud, teile olen teada annud.

16. Teie ep ole mitte mind ära walitsenud, waid mina olen teid ära walitsenud, ja olen teid seadnud, et teie peate minema, ja wilja kandma, ja et teie wili jääks, et, mis teie ial minu Jsalt palute minu nimel, tema teile annaks.

17. Seda käsin mina teid, et teie üks teist armastate.

18. Kui maailm teid wihtab, siis teadke, et tema mind enne teid on wihanud.

19. Oletsite teie maailmast, siis armastaks maailm oma; aga et teie maailmast ep ole, waid mina olen teid maailmast ära walitsenud, seepärast wihtab teid maailm.

p. 17, 14. 1. Joh. 3, 13. 4. 5.

20. Mõtelge selle sõna peale, mis mina teile olen ütelnud: * Sulane ep ole suurem, kui tema isand. On nemad mind taga kiusanud, siis kiusawad nemad teidki taga; on nemad minu sõna pidanud, siis peawad nemad teiegi sõna. * p. 13, 16.

21. Aga seda kõik teewad nemad teile minu nime pärast, sest et nemad teda ei tunne, kes mind on läkitanud.

22. Kui mina mitte ei oleks

tulnud, ja ei oleks seda neile ütelnud, siis ep oleks neil mitte pattu; aga nüüd ei wõi nemad mitte oma pattu wabandada.

23. Kes mind wihtab, see wihtab ka minu Js. p. 5, 23.

24. Kui mina tegusid ep oleks teinud nende seas, mis ükski muu ei teinud, siis ep oleks neil mitte pattu; aga nüüd on nemad ka näinud ja wihanud nii hästi mind, kui minu Js;

p. 10, 37.

25. Waid et sõna tõeks saaks, mis nende käsuoletusesse on kirjutatud: Nemad on mind ilma asjata wihanud. Laul. 35, 19. 59, 5.

26. Aga kui * trööstija saab tulnud, keda † mina teile tahan läkitada Jsalt, (tõe Waim, kes Jsalt wälja lähleb,) seesama peab minust tunnistama.

* p. 14, 26 † Luul. 24, 49.

27. Ja teie peate ka tunnistama, sest teie olete algest minuga olnud.

Ap. Teg. 1, 8; 5, 32.

16. Peatükki.

Kristus kuulutab tulewat kiusatusi. Kristuse araminemine Js juure. Pilha Waimu amet. Wiletseuse õnnis lõpetus. Palwest.

Seda olen mina teile rääkinud, et teie endid ei pahanda.

2. Ja nemad liikkawad teid kogudusest wälja; ja tuleb tund, et igauks, kes teid tapab. mõtleb ennast Jumalale meelehead kui ohwriga tegewat.

3. Ja seda wõtawad nemad teile teha, seepärast et nemad ei ole tunnud Jsa ega mind.
p. 15, 21.

4. Aga seda olen ma teile rääkinud, et, kui tund saab tulnud, teie selle peale mõtlete, et ma teile seda olen ütelnud; aga seda ep ole mina algusest teile mitte ütelnud, sest et ma teiega olin.

5. Aga nüüd * lähem mina selle juure, kes mind on läkitanud, ja ükski teie seast ei küsi mult: Kuhu ja lähed?
p. 7, 33.

6. Waid et mina teile seda olen ütelnud, on teie süda täis kurwastust saanud.

7. Aga mina ütlen teile tõtt: See tuleb teile heaks, et mina ära lähem, sest kui mina ära ei lähe, siis ei tule rõõmustaja mitte teie juure; aga kui mina saan ära läinud, tahan mina teda teie juure läkitada.
p. 14, 16. 26.

8. Ja kui seesama saab tulnud, annab tema maailmale märku patu pärast, ja õiguse pärast, ja kohtu pärast.

9. Patu pärast, et nemad ei usu minu sisse;

10. Aga õiguse pärast, et mina Jsa juure lähem, ja teie mind enam ei näe;

11. Ja kohtu pärast, et seesinase maailma würsti peale kohus on mõistetud.
p. 12. 31. 14, 30.

12. Minul on teile weel palju ütlemist, aga teie ei wõi seda nüüd mitte kanda;

13. Aga kui tema, tõe Waim, tuleb, see juhatab teid kõige tõe sisse, sest tema ei räägi mitte iseene-
sest, waid mis tema kuuleb, seda räägib tema, ja tule-
waid asju kuulutab tema teile.

14. Seesama auustab mind, sest minu omast wõtab tema, ja kuulutab teile.

15. Kõik see, * mis Jsal on, see on minu; seepärast olen mina ütelnud, et tema peab minu omast wõtma ja teile kuulutama. * p. 17, 10.

16. Ürifeese aja pärast, siis ei näe teie mind mitte, ja taas ürifeese ajapärast, siis näete teie mind, sest mina lähem Jsa juure.
p. 7, 33. 13, 33.

17. Siis ütlesid mõningad tema jüngritest isekesliis: Mis see on, mis tema meile ütleb: Ürifeese aja pärast, siis ei näe teie mind mitte,

ja taas ürikese aja pärast, siis näete teie mind, ja mina lähen Jsa juure?

18. Seepärast ütlesid nemad: Mis see on, mis tema ütleb: Ürikese aja pärast? Meie ei tea mitte, mis tema räägib.

19. Siis mõistis Jeesus, et nemad temalt tahtsid küsida, ja ütles nende wastu: Seda küsite teie isekesksis, et mina olen ütelnud: Ürikese aja pärast, siis ei näe teie mind mitte, ja taas ürikese aja pärast, siis näete teie mind.

20. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Teie peate nutma ja huluma, aga maailm on rõõmus. Teid peab kurvastatama, aga teie kurvastus peab rõõmuks minema. Jef. 65, 13. 14.

21. Raesjel, kui tema last ilmale toob, on kurvastus, sest tema tund on tulnud, aga kui tema saab lapse saanud, ei mõtle tema enam ahastufe peale rõõmu pärast, et inimene ilmale on sündinud. Jef. 26, 17.

22. Ja teil on küll nüüd ka muret; aga mina tahan teid jälle näha, ja teie süda peab rõõmus olema, ja ükski ei pea teie rõõmu teilt ära võtma. Jef. 35, 10.

23. Ja selsamal päeval ei

küsi teie mult midagi. Tõeste, tõeste, mina ütlen teile: Mis teie iial Jsaft palute minu nimel, seda annab tema teile. Mark. 11, 24.

24. Tänni ep ole teie midagi palunud minu nimel. Paluge, siis peate teie võtma, et teie rõõm võiks täis olla.

25. Seda olen mina teile tähendamise sõnadega rääkinud; aga tund tuleb, et mina tähendamise sõnadega enam teile ei räägi, waid kullutan teile julgeste omast Jsaft.

26. Selsamal päeval peate teie paluma minu nimel. Ja mina ei ütle teile mitte, et mina tahan Jsa teie pärast paluda;

27. Sest Jsa * ise armastab teid, sest et teie mind olete armastanud, ja uskunud, et mina Jumalast olen wälja läinud.

* p. 14, 21. 17, 8, 25.

28. Mina olen Jsaft wälja läinud, ja tulnud maailma; taas jätan mina maailma maha, ja lähen Jsa juure. p. 13, 3.

29. Siis ütlesid tema jügrid tema wastu: Waata nüüd räägib sina julgeste, ja ei ütle mitte * tähendamise sõna. * f. 25.

30. Nüüd teame meie, et

sina kõi tead, ja sulle ep ole tarwis, et sinult keegi küsib. Sest usume meie, et sina Jumalast oled wälja läinud.

31. Jeesus wastas neile: Usute teie nüüd?

32. Waata, tund tuleb, ja on nüüd tulnud, et teid ära pillatakse igaiks oma sisse, ja jätate mind üksi! Ja mina ep ole mitte üksi, sest Isa on minuga.

Mark. 14, 27. Joh. 8, 16.

33. Seda olen mina teile rääkinud, et teil minu sees * rahu oleks. Maailmas on teil ahastust; aga olge julged, mina olen maailma † ära wõitnud.

* p. 14, 27. Room. 5, 1. Gewes. 2, 14. Kol. 1, 20. † Joh. 5, 4.

17. Peatükk.

Kristuse palwe enese, oma jüngrite ja püha ristitoguduse pärast.

Seda rääkis Jeesus, ja tõstis oma silmad taewa poole, ja ütles: Isa, tund on tulnud; auusta oma Poega, et ta Poeg sind auustaks;

2. Mõnda kui sina temale oled * meelewalla annud kõige liha üle, et tema kõigile, keda sina temale oled annud, igawese elu annaks.

p. 3, 35. * Matt. 11, 27.

3. Aga see on igawene

elu, et nemad tunnewad sind, ainust * tõist Jumalat ja Jeesust Kristust, keda sina oled läkitanud.

* 1 Joh. 5, 20. Luut. 9, 20. Ap. teg. 9, 22. 18, 5. 28.

4. Mina olen sind auustanud maa peal; ma olen töö lõpetanud, mis sa mulle oled annud, et ma pidin tegema.

p. 4, 34.

5. Ja nüüd auusta mind sina, Isa, enese juures auuga, mis mul oli sinu juures, ennegu maailm oli.

6. Mina olen sinu nime teada annud inimestele, keda sa mulle maailmast * oled annud; sinu pärast olid nemad, ja sa oled neid mulle annud, ja nemad on sinu sõna pidanud.

* p. 6, 37.

7. Nüüd on nemad tunnud, et kõi, mis sina mulle oled annud, sinust on.

8. Sest sõnad mis sina mulle oled annud, olen ma neile annud, ja nemad on seda wastu wõtnud, ja * tõeste tunnud, et ma sinust olen wälja läinud; ja nemad on uskunud, et sina mind oled läkitanud.

* p. 16, 27. 30.

9. Mina palun nende pärast; maailma pärast ei palu ma mitte, waid nende pärast, keda sina mulle oled annud, sest nemad on sinu pärast.

10. Ja kõik, mis minu on, on sinu, ja * mis sinu on, on minu, ja nende sees olen mina auustatud. * p. 16, 15.

11. Ja mina ep ole edespidi enam maailmas, aga needsinased on maailmas, ja ma tulen sinu juure. Püha Jsa, hoia neid oma nime sees, keda sa mulle oled annud, et nemad üks oleksid, * nõnda kui meie. * p. 10, 30.

12. Kui ma nendega olin maailmas, hoidsin mina neid sinu nime sees keda sa mulle oled annud, neid olen mina hoidnud, ja ükski ep ole neist kadunud, kui aga kadumise laps, et * kiri pidi tõeks saama. * 2. Paul 109, 8.

13. Aga nüüd tulen ma sinu juure, ja räägin seda maailmas, et minu rõõm neil võiks olla täieste nende sees.

14. Mina olen neile sinu sõna annud, ja maailm on neid wihanud; sest nemad ep ole mitte maailmast, nõnda kui mina maailmast ei ole. p. 15, 18. 19.

15. Mina ei palu mitte, et sa neid maailmast ära wõtaksid, waid et sa neid * tigeada eest hoiaksid.

* 2. Tess. 3, 3.

16. Nemad ep ole mitte

maailmast, nõnda kui mina maailmast ei ole.

17. Pühitse neid oma tõe sees; sinu sõna on tõde. p. 6, 6.

18. Otselkui sina mind oled läkitanud maailma, nõnda läkitan mina neid ka maailma.

19. Ja nende eest pühitse mina iseennast, et ka nemad peawad tões olema pühitsetud. Ebr. 2, 11.

20. Aga mina ei palu mitte üksipäinis nendefinaste pärast, waid ka nende pärast, kes nende sõna läbi minu sisse usuwad.

21. Et nemad kõik * üks oleksid, nõnda kui sina, Jsa, minu sees, ja mina sinu sees, et nemad ka meie sees üks oleksid, et maailm usuks, et sa mind oled läkitanud.

* Raf. 3, 28. Joh. 10, 38.

22. Ja mina olen selle auu, mis sa mulle oled annud, neile annud, et nemad * üks oleksid, nõnda kui meie üks oleme. * Ap teg. 4, 32.

23. Mina * nende sees, ja sina minu sees, et nemad täieste oleksid ühes, ja et maailm tunneks, et sina mind oled läkitanud ja armastanud neid, nõnda kui sa mind oled armastanud. * 1. Kor. 6, 17.

24. Jsa, ma tahan, et kus

* mina olen, ka nemad minu juures on, keda ja mulle oled annud; et nemad näewad minu auu, mis ja mulle oled annud; sest ja oled mind armastanud enne maailma asutamist. * p. 12, 26.

25. Dige Jsa, maailm ep ole sind mitte tunnud; aga mina tunnen sind, ja needsinased on tunnud, et sina mind oled läkitanud. p. 15, 21.

26. Ja mina olen sinu nime neile teada annud, ja tahan seda teada anda, et armastus, mis ka sina mind oled armastanud, nende sees oleks, ja mina nende sees. p. 15, 9.

18. Peatükk.

Kristuse kannatamine alas, Raima ja Pilatuse ees. Peetruse ärasalgamine.

Kui Jeesus seda sai rääkinud, läks tema wälja oma jüngeritega üle Riidroni jõe, kus aed oli, sinna sisse läks tema ja tema jüngerid.

Matt. 26, 30 Mark. 14, 26. Luuk. 22, 39. (S. 2—11. Matt. 26, 47—56. Mark. 14, 43—52. Luuk. 22, 47—53.)

2. Aga Juudas, kes teda ära andis, teadis ka seda paika, sest et Jeesus sadaste * sinna oma jüngeritega oli kokku tulnud.

* Luuk. 21, 37.

3. Kui nüüd Juudas enese juure sai wõtnud wäehulga, ja mõningad ülemate preestrite ja Wariseeride sulasist, tuleb ta sinna lühtide, lampide ja sõjariistadega. Matt. 26, 47. Mark. 14, 43. Luuk. 22, 47.

4. Kui nüüd Jeesus teadis kõit, mis tema peale pidi tulema, läks tema wälja ja ütles nende wastu: Keda teie otsite?

5. Nemad wastasid temale: Jeesust Naatsaretist. Jeesus ütles neile: Mina olen see! Aga Juudas, kes teda ära andis, seisib ka nende juures.

6. Kui tema nüüd neile ütles: Mina olen see! siis läksid nemad tagasi, ja langesid maha.

7. Siis küsis tema neilt taas: Keda teie otsite? Aga nemad ütlesid: Jeesust Naatsaretist.

8. Jeesus wastas: Ma olen teile ütelnud, et mina see olen; kui teie nüüd mind otsite, siis laske needsinased ära minna.

9. Et * sõna pidi tõeks saama, mis ta oli ütelnud: Mina ep ole kedagi ära katanud neist, keda ja mulle oled annud. * p. 17, 12.

10. Siis oli Siimon Peetrusel mõet, ja tema tõm-

bas seda wälja, ja löi ülema preestri sulast, ja raius tema parema kõrwa ära; aga sulase nimi oli Maltus. Matt. 26, 51. Mark. 14, 47. Luuk. 22, 50.

11. Siis ütles Jeesus Peetruse wastu: Pista oma mõel tuppe; eks mina seda* karikat pea jooma, mis mulle Jsa on annud? * Matt. 26, 39. (S. 12—27. Matt. 26, 57—75. Mark. 14, 53—72. Luk. 22, 54—71.)

12. Aga wäehulk ja ülem pealik ja Juuda rahwa sulased, wõtsid Jeesuse kinni ja sidusid teda,

13. Ja wiisid teda esiti Anna juure; sest see oli Kairwa äi, kes sel aastal ülem preester oli. Matt. 26, 57. Mark. 14, 53. Luuk. 22, 54.

14. Aga Kairwas oli see,* kes Juuda rahwale nõuu oli annud, et see pidi heaks tulema, et üks inimene rahwa eest pidi hukatama. * p. 11, 15.

15. Aga Siimon Peetrus läis Jeesuse järel, ja üks teine jünger temaga; aga see jünger oli ülema preestriga tuttaw, ja läis Jeesusega ülema preestri kotta.

16. Aga Peetrus seisib wäljas ukse ees; siis läis teine jünger, kes ülema preestriga tuttaw oli, wälja

ja rääkis uksehoidjaga, ja wiis Peetruse sisse.

17. Siis ütles uksehoidjatüdruk Peetruse wastu: Eks sinagi ole seesinase inimese jüngeritest? Tema ütles: Ei ole mitte.

18. Aga sulased ja teenrid seisid, ja olid sütetule teinud, et külm oli, ja soojendasid endid; aga Peetrus seisib nende juures, ja soojendas ennast.

Matt. 26, 58. Mark. 14, 54. Luuk. 22, 55.

19. Aga ülem preester küsis Jeesuselt tema jüngerite ja tema õpetuse pärast.

20. Jeesus kostis temale: Mina olen julgeste rääkinud maailmale; ma olen ikka õpetanud koguduse- ja pühas kajas, kuhu kõigist paigust Juuda rahwas kokku tuleb, ja salaja ep ole mina ühtigi rääkinud. p. 7, 26.

21. Mis ja mult küsid? Küsi neilt, kes kuulnud, mis ma neile olen rääkinud, waata, need teawad, mis ma olen rääkinud.

22. Aga kui ta seda sai ütelnud, löi üks teenritest, kes seal juures seisid, Jeesust kepiga ja ütles: Nõnda sa ülema preestri wastu?

23. Jeesus kostis temale: Kui ma kurjaste olen rääkinud, siis tunnista seda kurja olevat; aga kui ma hästi olen rääkinud, mis ja mind lööd?

24. Aga Annas oli teda läkitanud finnisseatud ülema preestri Kaiwa juure.

25. Aga Siimon Peetrus seisis ja soojendas ennast. Siis ütlesid nemad tema vastu: Eks sina ka ole tema jüingrite seas? Tema salgas ja ütles: Ei ma ole.
Matt. 26, 71. 72. Mark. 14, 69. 70. Luut. 22, 58.

26. Siis ütles üks ülema preestri sulasist, selle sugulane, kelle kõrwa Peetrus oli ära raiunud: Eks mina sind temaga näinud aias?

27. Siis salgas Peetrus taas; ja sedamaid laulis luff.
Mark. 14, 71. 72. Luut. 22, 60, 61. (S. 28—p. 19, 15. Matt. 27, 2. 11—30. Mark. 15, 1—19. Luut. 23, 1—25.)

28. Siis wiisid nemad Jeesuse Kaiwa juurest kohtukotta; aga see oli wara. Ja nemad ei läinud ise mitte kohtukotta, et nemad ei saaks roojaseks, waid et nemad pidid paasatalle jõoma.
Matt. 27, 2. Mark. 15, 1. Luut. 23 1.

29. Siis läks Pilatus nende juure wälja ja ütles:

Mis teil on kaebamist selle inimese peale?

30. Nemad kostsid ja ütlesid tema vastu: Kui ep oleks seesinane mitte kurjategija, siis ei oleks meie teda sulle ära annud.

31. Siis ütles Pilatus neile: Wõtke teie teda, ja mõistke oma * käsuõpetuse järele tema peale kohut. Siis ütlesid Juuda rahwas tema vastu: Meil ep ole luba kedagi ära tappa!
p. 19, 6.

32. Et Jeesuse sõna pidi tõeks saama, mis ta oli ütelnud, kui ta tähendas, missugust surma tema pidi surema.
Matt. 20, 19. Mark. 10, 33. 34. Luut. 18, 32. 33.

33. Siis läks Pilatus jälle kohtukotta ja kutsus Jeesuse ja ütles tema vastu: Oled sina Juuda rahwa kuningas?
Matt. 27, 11.

34. Jeesus wastas temale: Käägid sina seda iseenesest, wõi on sulle teised seda minust ütelnud?

35. Pilatus wastas: Olen mina Juudamees? Sinu oma rahwas ja ülemad preestrid on sind mulle ära onnud. Mis sa oled teinud?

36. Jeesus kostis: Minu kuningriik ep ole mitte sest-

sinasest maailmast; oleks mu kuningriik sest sinasest maailmast, küll mu teenrid taplesid, et mind Juuda rahwa kätte ei saats ära antud; aga nüüd ep ole mu kuningriik mitte siit.

37. Siis ütles Pilatus tema wastu: Oled sina siis ometi kuningas? Jeesus kostis: Jah, olen, sest mina olen kuningas; ma olen seks sündinud, ja seks ilmale tulnud, et ma tõe pean tunnistust andma; igäiks, kes tõe seest on, see kuuleb minu healt.

Tim. 6, 13.

38. Pilatus ütles temale: Mis on tõde? Ja kui ta seda sai ütelnud, läks tema jälle wälja Juuda rahwa juure, ja ütles nende wastu: Mina ei leia ühtegi süüd temast.

39. Aga teil on wiis, et mina ühe teile lahti lasen paasapäihal; tahate teie nüüd, et ma teile Juuda rahwa kuninga pean lahti lastma?

Matt. 27, 15. Mark. 15, 6. Luuk. 23, 17.

40. Siis kirjendasid nemad taas kõik ja ütlesid: Ei mitte teda, waid Barrabat; aga Barrabas oli rööwel.

Matt. 27, 21. 22. Mark. 15, 11, 12. Luuk. 23, 18.

19. Peatükk.

Kristust pehsetakse piitsaga, ehitatakse kibuwitsa-trooniga, lüüakse risti, ta sureb, ja teda maetakse maha.

Siis wõttis Pilatus Jeesuse, ja pekis teda piitsaga.

Matt. 27, 26, 27. Mark. 15, 15. Luuk. 23, 25.

2. Ja sõjamehed punusid trooni kibuwitsast, ja panid seda tema pähä, ja panid purpurimantli tema ümber,

Matt. 27, 29. Mark. 15, 17.

3. Ja ütlesid: Tere, Juuda rahwa kuningas! ja löid teda leppidega.

4. Siis läks Pilatus jälle wälja, ja ütles nende wastu: Waata, ma toon teda teile wälja, et teie tunnete, et mina temast ühtegi süüd ei leia.

5. Siis läks Jeesus wälja, ja kandis kibuwitsa-trooni ja purpurimantlit. Ja Pilatus ütles nende wastu: **Sunnäe inimest!**

6. Kui nüüd ülemad preestrid ja teenrid teda nägid, kirjendasid nemad ja ütlesid: Poo risti! poo risti! Pilatus ütles nende wastu: Wõtke teie teda, ja pooge teda risti, sest mina ei leia süüd temast!

7. Juuda rahwas kostis temale: Meil on käst, ja

meie käsu järel peab tema surema, sest ta on iseennast Jumala Pojaks teinud.

8. Kui nüüd Pilatus seda sõna kuulis, kartis ta veel enam.

9. Ja läts jälle kohtu-
kotta, ja ütles Jeesuse
wastu: Kust sina oled?
Aga Jeesus ei annud temale
wastust.

10. Siis ütleb Pilatus
Jeesuse wastu: Ets ja
räägi minuga? Ets ja ei
tea, et mul meelewalg on
sind risti puua, ja meele-
wald on sind lahti lasta?

11. Jeesus kostis: Sinul
ep oleks ühtegi meelewalda
minu üle, kui see sinule ei
oleks antud ülewalt; see-
pärast on sellel, kes mind
sulle on ära annud, suurem
patt.

12. Sest ajast püüdis Pi-
latus teda lahti lasta; aga
Juuda rahwas kirjendasid
ja ütlesid: Kui ja selle-
sinase lahti lasjed, siis ep
ole sina keisri sõber mitte,
sest igauks, kes iseennast
kuningaks teeb, see on keisri
wastane.

13. Kui nüüd Pilatus seda
sõna kuulis, wiis tema
Jeesuse wälja, ja istus
maha kohtujärje peale sinna
paika, mis hüütakse kiwi-

põrandaks, aga Ebrea keeli
Kabbataks.

14. Aga see oli paasa-
püha walmistamis- päew,
arwata kuwendal tunnil;
ja tema ütles Juuda rahwa
wastu: Ennæ teie ku-
ningat!

15. Aga nemad kirjendasid:
Wii ära, wii ära, poo teda
risti! Pilatus ütles neile:
Kas mina pean teie ku-
ninga risti pooma? Ülemad
preestrid wastasid: Meil
ep ole kuningat, kui aga
keiser. (S. 16—30. Matt. 27,
31—50. Mark. 15, 20—37. Luf.
23, 26—46.)

16. Siis andis tema teda
nende kätte risti puua.

Matt. 27, 31. Mark. 15, 20.

17. Aga nemad wõtsid
Jeesuse ja wiisid teda ära;
ja tema kandis oma risti,
ja läts wälja sinna paika,
mis hüütakse peasae ase-
meks, seda hüütakse Ebrea
keeli Kolgataks.

Matt. 27, 33. Mark. 15, 22.

18. Seal poosid nemad
teda risti ja teist kaks temaga
kummagi poole, aga Jeesuse
keskele.

Luf. 23, 33.

19. Aga Pilatus kirjutas
ka pealkirja, ja pani seda
risti külge; aga see oli kir-
jutatud: Jeesus Naatsa-
retist, Juuda rahwa ku-
ningas.

20. Seda pealkirja nüüd lugesid palju Juuda rahwast; sest paik oli ligi linna, kus Jeesus ristis poodi; ja see oli kirjutatud Ebrea, Kreeka ja Ladina keeli.

21. Siis ütlesid Juuda rahwa ülemad preestrid Pilatuse wastu: Ära kirjuta mitte: Juuda rahwa kuningas; waid et tema ütelnud: Mina olen Juuda rahwa kuningas.

22. Pilatus kostis: Mis ma kirjutanud, olen ma kirjutanud.

23. Kui nüüd sõjamehed Jeesuse said ristis poonud, wõtsid nemad tema riided, ja tegid neli osa, iga sõjamehele ühe osa, ja kuue; aga kuub oli õmblemata, ülewalt üleüldse koutud.

Matt. 27, 35. Mark. 15 24. Luut. 23. 34.

24. Siis ütlesid nemad üks teise wastu: Argem kiskugem seda mitte lõhki, waid heitlem liisku selle pärast, kelle pärast see peab olema; et kiri pidi tõeks saama, mis ütleb: * Nemad on minu riided isekestis jaganud, ja minu kuue pärast liisku heitnud; seda tegid ka sõjamehed. * Laul 22, 19.

25. Aga Jeesuse ristis juures seisis tema ema, ja

tema ema õde Maria, Kleopa naene, ja Maria Magdaleena.

26. Kui nüüd Jeesus oma ema nägi, ja jüngri seal juures seiswat, * keda tema armastas, ütleb ta oma emawastu: **Maene, waata, see on minu poeg.**

* p. 13, 23.

27. Pärast ütleb tema jüngri wastu: **Waata, see on minu ema.** Ja seitsamast tunnist wõttis jünger teda oma kotta.

28. Pärast, kui Jeesus teadis, et ju kõik oli lõpetatud, et * kiri pidi tõeks saama, ütleb tema: **Mul on jänn.** * Laul 22, 16.

29. Aga seal seisis üks astja täis äädikat; ja nemad täitsid kassna * äädikaga, ja piisid iisopi otsa, ja panid seda tema suu ette.

* Laul 69, 22. Matt. 27, 48. Mark. 15. 36.

30. Kui nüüd Jeesus äädikat sai wõtnud, ütleb tema: **See on lõpetatud!** Ja nõrgutas pead, ja heitis hinge.

31. Aga et walmistamise päew oli, ja kehad ei pidanud * hingamise päewal ristis peale jääma, (sest see hingamise päew oli suur) palusid Juuda rahwas Pi-

lotust, et nende sääreluud pidi murtama ja neid maha wõetama. * 5. Moos. 21, 23.

32. Siis tulid sõjamehed, ja mürdsid esimese sääreluud, ja teise, kes temaga oli risti pooldud.

33. Aga kui nemad Jeesuse juure tulid, ja nägid teda ju surnuud olewat, ei mürdnud nemad tema sääreluid mitte;

34. Waid üks sõjamehist pistis odaga tema külge, ja sedamaid tuli weri ja wesi wälja.

35. Ja kes seda on näinud, see on seda tunnistanud, ja tema tunnistus on tõsine, ja see teab, et ta räägib, mis tõsi on, et teie peate uskuma.

36. Sest see on sündinud, et * kiri pidi tõeks saama: Temale ei pea luudki katti murtama. * 2. Moos. 12. 46.

37. Ja taas ütleb teine * kiri: Nemad peawad nägema, kelle sisse nemad on pistnud. * Esa. 12, 10. (S. 38—42. Matt. 27, 57—61. Mark. 15, 42—47. Luf. 23, 50—55.)

38. Aga pärast seda palus Pilatuse käest Joosep Arimatias, (kes Jeesuse jünger oli, aga salaja kartuse pärast Juuda rahwa eest), et ta pidi saama Jeesuse ihu

maha wõtta; ja Pilatus andis temale luba. Siis tuli tema ja wõttis Jeesuse ihu maha.

Matt. 27, 57. Mark. 15, 43. Luf. 23, 50.

39. Siis tuli ka Nikodemus, (kes enne * öösel Jeesuse juure oli tulnud) ja tõi segatud mirrit ja aaloet ligi sada naela.

* p. 3, 2.

40. Siis wõtsid nemad Jeesuse ihu, ja mähtsid seda linaste riiete sisse talli rohtudega, nõnda kui Juuda rahwal mahamatmise wiis on.

41. Aga seal paigas, kus ta oli risti löödud, oli aed ja aias uus haud, kuhu ei olnud ükski iial pandud.

Matt. 27, 60. Mark. 15, 46. Luf. 23, 53.

42. Sinna panid nemad siis Jeesuse Juuda rahwa walmistamise päewa pärast, sest et haud ligi oli.

20. Peatüki.

Aristuse ülestõusmine ilmub, ja saab teada mitmel wiisil. Toomas on ustumata.

(S. 1—18. Matt. 28, 1—10. Mark. 16, 1—11. Luf. 24, 1—12.)

Aga esimesel nädala päewal tuli Maria Mahdaleena wara, kui alles pime oli. haua juure ja näeb, et

kivi haua eest oli ära wõetud.

Mark. 16, 1. 2. Luut. 24, 1.

2. Siis jookseb tema ja tuleb Siimona Peetruse ja teise jüngri juure, keda Jeesus * armastas, ja ütles neile: Nemad on Issanda haua seest ära wõtnud, ja meie ei tea, kuhu nemad teda on pannud. * p. 13, 23.

3. Siis läks Peetrus wälja ja teine jünger, ja tulid haua juure.

4. Aga need jooksid mõlemad ühtlasi, ja teine jünger jooksis eele usinamine kui Peetrus, ja tuli enne haua juure.

5. Ja tema näeb kummarkile waadates furnulinad seal olewat, aga tema ei läinud mitte sisse.

6. Siis tuleb Siimon Peetrus, kes tema järel käis, ja läks haua sisse, ja näeb furnulinad maas olewat,

7. Ja et * higrätik, mis tema pea peal oli, mitte ep olnud furnulinadega maas, waid isepäiniis mästitud ühes teises paigas.

* p. 11, 44.

8. Siis läks ta teine jünger, kes enne oli tulnud, haua sisse, ja nägi ja uskus.

9. Sest nemad ei mõistnud weel mitte kirja, et tema pidi furnust üles tõusma.

10. Siis läksid jüngrid jälle omaste juure.

11. Aga Maria seisib haua juures wäljas ja nuttis; kui ta nuttis, waatas tema kummarkile haua sisse.

12. Ja näeb kaks inglit walge riietega istumat, teise pea ja teise jalgade otsas, kus Jeesuse ihu oli maganud.

13. Ja nemad ütleswad temale: Naene, mis sa nutad? Tema ütles neile: Nemad on minu Issanda ära wiinud, ja mina ei tea, kuhu nemad teda on pannud.

Mark. 16, 9.

14. Ja kui ta seda sai ütelnud, pööras tema ennast ümber, ja näeb Jeesuse seiswat, ja ei teadnud, et see Jeesus oli.

15. Jeesus ütles temale: Naene, mis sa nutad? Keda sa otsid? Tema mõtles, et see pidi kärner olema, ja ütles temale: Issand, kui sina oled teda ära kannud, siis ütle mulle, kuhu sa teda oled pannud, ja ma tahan teda ära wõtta.

16. Jeesus ütles temale: Maria! Tema pööras en-

nast ümber, ja ütles temale: Rabbuni! see on, õpetaja.

17. Jeesus ütles temale: Ära puudu minu külge, sest ma pole veel üles läinud oma Isa juure, aga mine * mu wendade juure ja ütle neile: Mina lähen üles oma Isa ja teie Isa juure, ja oma Jumala ja teie Jumala juure.

*Ebr. 2, 11. 12.

18. Maria Mahdaleena tuleb ja kuulutab jüngeritele, et ta oli Issandat näinud, ja et ta temale seda oli ütelnud. *Mar. 16, 10.*

19. Kui nüüd õhtu aeg oli, selsamal esimesel nädala päewal, ja ukseid lukus olid seal, kus jüngrid üheskous olid kartuse pärast Juuda rahwa eest, siis tuli Jeesus ja seisis test nende seas, ja ütles neile: Rahu olgu teile!

Mar. 16, 14. Luuk. 24, 36.

20. Ja kui ta seda sai ütelnud, näitas tema neile oma käsi ja külge, siis said jüngrid rõõmsaks, kui nemad Issandat nägid.

Luuk. 24, 40.

21. Siis ütles Jeesus neile jälle: Rahu olgu teile! Nõnda kui Isa * mind on läkitanud, nõnda läkitan mina teid ka. *p. 17, 18.

22. Ja kui ta seda sai ütelnud, puhus tema nende peale, ja ütles neile: Wõtke Püha Waimu!

23. Kellele teie iial patud andeks annate, neile on need andeks antud; kellele teie iial patud kinnitate, neile on need kinnitatud.

Matt. 16, 19.

24. Aga * Toomas, üks neist kahestteistkümnest, teda nimetatakse kaksikuks, ei olnud mitte nendega, kui Jeesus oli tulnud.

* p. 11, 16; 14, 5.

25. Siis ütlesid teised jüngrid temale: Meie oleme Issandat näinud! Aga tema ütles neile: Ei ma usu mitte, kui mina ei näe tema käte sees naelte aset, ja ei pane oma sõrme naelte aseme sisse, ja ei pane oma kätt tema * külje sisse.

*p. 19, 34.

26. Ja kaheksa päewa pärast olid jüngrid jälle seal samas, ja Toomas nendega; siis tuleb Jeesus, kui ukseid lukus olid, ja seisis test nende seas, ja ütles: Rahu olgu teile!

27. Pärast ütles tema Toomale: Piista oma sõrm siia, ja waata minu käsi, ja anna oma käsi siia, ja pane minu külje sisse, ja ära ole uskmata, waid usklik!

28. Ja Toomas wastas ja ütles temale: Minu Jssand, ja * minu Jumal!

* p. 1, 1.

29. Jeesus ütles temale: Toomas, ja oled uskunud, sest et ja mind oled näinud; õndsad on need, * kes ei näe, ja siiski usuvad.

* 1. Peetr. 1, 8.

30. Aga Jeesus on küll muid palju imetähti teinud oma jüngrite ees, mis ep ole üles kirjutatud seesinase raamatu sisse;

p. 21, 25.

31. Aga needsinased on kirjutatud, et teie peate uskuma, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teie peate * usu läbi elu saama, tema nime sees. 1. Joh. 5, 13.

21. Peatükk.

Kristus ilmutab ennast pärast oma illestõusmist Kalllea maal; kõneleb Peetrusega.

Pärast seda näitas Jeesus ennast jälle jüngritele Tibeeria järve ääres; aga tema näitas ennast nõnda:

2. Siimon Peetrus ja Toomas, keda hüütakse katsifuks, ja * Matanael, kes oli Kaana linnast Kallilea maalt, ja Sebedeuse pojad, ja veel teist kats tema jüngritest olid seal kous.

* p. 1, 46. 48. 20, 24.

3. Siis ütles Siimon Peetrus neile: Ma lähen kalu püüdma. Nemad ütlesid temale: Meie tuleme ka sinuga. Nemad läksid wälja, läksid warsti laewa peale, ja felsamal õöl ei saanud nemad ühtegi.

4. Aga kui ju walge saanud, seisis Jeesus järve ääres, ja jüngrid * ei teadnud, et see Jeesus oli.

* p. 20, 14.

5. Siis ütles Jeesus neile: Lapsutesed, eks teil pole ühtegi leiwa kõrwast? Nemad kostsid temale: Pole mitte.

Laut. 24, 41.

6. Aga tema ütles neile: Heitke noot wälja parema poole laewa, siis peate teie leidma. Nemad heitsid siis, ja ei suutnud enam seda wedada kalade hulga pärast.

Laut. 5, 4—6.

7. Siis ütles seesama jünger, keda Jeesus * armastas, Peetrusele: See on Jssand! Kui nüüd Siimon Peetrus kuulis teda Jssanda olewat, siis pani tema järgi enese ümber, (sest ta oli alasti) ja heitis ennast järwe.

* p. 13, 23.

8. Aga teised jüngrid tulid laewusega, (sest nemad ei olnud kangel mäelt ära, waid ligi kats sada küü-

nart maad) ja wedasid noota kaladega.

9. Kui nemad nüüd ſealt ära tulid mäele, nägid nemad ſütetule ſeal maas, ja kaluſeſi peale pandud olewat ja leiba.

10. Jeeſus ütles neile: Tooge neist kaluſeſi, mis teie praegu olete püüdnud.

11. SiimonPeetrus läks ja wedas nooda mäele, täis suuri kalu sada ja kolm kuuettümmend, ja noot ei läinud mitte katki, et neid küll nii palju oli.

12. Jeeſus ütles neile: Tulge, võtke lõunat; aga ükski jüngeriteſt ei julgenud temalt küſida: Kes ſina oled? Seſt nemad teadsid teda Jſſanda olewat.

13. Siis tuli Jeeſus ja * võttis leiva, ja andis neile, ja kaluſeſi ſeſſamal kombel. * p. 6, 11.

14. Juba ſee oli kolmas kord, et Jeeſus ennast näitas oma jüngeritele, kui tema oli ſurnuſt üles tõusnud.

15. Aga kui nemad ſaid lõunat ſöönud, ütles Jeeſus Siimona Peetruse waſtu: Siimon, * Joona poeg! armastad ſina mind enam kui needſinaſed? Tema ütles temale: Jah, Jſſand,

ſina tead, et mina ſind armastan. Tema ütles temale: Ole mu tallekeſte karjane! * p. 1, 42.

16. Tema ütles temale jälle teiſt korda: Siimon, Joona poeg! armastad ſina mind? Tema ütles temale: Jah, Jſſand, ſina tead, et mina ſind armastan. Tema ütles temale: * Hoia mu lambaid kui karjane! * Ap. teg 20, 28.

1. Peetr. 5, 2. 3.

17. Kolmat * korda ütles tema temale: Siimon, Joona poeg! armastad ſina mind? Peetrus ſai kurwaſ, et ta temale kolmat korda oli ütelnud: Armastad ſina mind? ja ütles temale: Jſſand, ſa tead kõik, ſina tunned, et ma ſind armastan. Jeeſus ütles temale: Ole mu lamaste karjane! * p. 13, 38.

18. Tõeste, tõeste, mina ütlen ſinule: Kui ſina noorem olid, ſiis panid ſa iſe oma wöö wööle, ja kõndisid, kuhu ſa tahtſid; aga kui ſina ſaad wanaks ſaanud, ſiis pead ſa oma käed wälja ſirutama, ja üks teine paneb wöö ſu ümber, ja wiib ſind, kuhu ſa ei taha.

19. Aga ſeda ütles tema

tähendades, misjuguſe ſur-
maga tema pidi Jumalat
auuſtama. Ja kui ta ſeda
ſai rääkinud, ütleb tema
temale: Kõi minu järel!

2. Peetr. 1, 15.

20. Aga Peetrus pööras
ennast ümber, ja nägi jün-
gri * ſeda Jeeſus armastas
järel käiwat, (keſ ta oli õhtu-
sööma ajal ennast Jeeſuſe
rinna peale laſknud ja üt-
lenu: Jõſand, keſ ſee on,
keſ ſind ära annab?)

* p. 13, 23.

21. Kui Peetrus teda nägi,
ütles tema Jeeſuſe waſtu:
Jõſand, aga miſ ſeeſinane
peab kannatama?

22. Jeeſus ütleb temale:
Kui mina tahan, et ta peab
jääma, kuni ma tulen, miſ
ſul ſellega aſja? Kõi ſina
minu järel!

23. Siis tõuſis kõne wen-
dade ſeas, et ſeeſinane jünger
ei pidanud ſurema; aga
Jeeſus ei olnud mitte te-
male ütelnud, et ta ei pi-
danud ſurema, waid: Kui
mina tahan, et ta peab
jääma, kuni ma tulen;
miſ ſul ſellega aſja?

24. Seeſinane on ſee jün-
ger, keſ neiſſinaiſt aſjuſt
tunnistaſ, ja ſeda on üleſ
kirjutanud, ja meie teame,
et tema tunniſtus on tõſi.

p. 15, 27.

25. Aga weel palju muid
aſju on, miſ Jeeſus on
teinud; kui need kõik iſeära-
niſ ſaakſid üleſ kirjutatud,
ſiis arwan mina, et ta
maailm iſe ei jõuakſ kir-
jutatud raamatuid mahu-
tada.

p. 20, 30.

A A M E N.

Johannese ewangeliumi ots.

Aut. 50
võ skpl. nr. 24
Nr. _____

A_r902
Püha